অধ্যায় ৪ ঃ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য-১

অধ্যায় গাঁথনি

৪.১ উদ্দেশ্য
৪.২ পৰিচয়
৪.৩ জোনাকী যুগৰ পটভূমি
৪.৪ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য
৪.৫ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বিবিধ ভাগ
৪.৫.১ কবিতা
৪.৫.২ নাটক
৪.৫.৩ উপন্যাস
৪.৫.৪ চুটিগল্প
৪.৫.৫ প্ৰবন্ধ আৰু সমালোচনা
৪.৬ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্য
৪.৭ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
৪.৮ অধিক জানিবলৈ
৪.৯ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)
৪.১০ আৰ্হি প্ৰশ্ন

৪.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ পটভূমি, বিস্তৃতি তথা সাধাৰণ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ ধাৰণা লাভ কৰিব
- জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য সৃষ্টিত পাশ্চাত্য আৰু সমসাময়িক বাংলা ভাষা-সাহিত্যৰ মাজেৰে অহা ৰমন্যাসবাদৰ প্ৰভাৱ সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব
- ৰোমাণ্টিক সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰিব পাৰিব
- পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ প্ৰভাৱত আলোচ্য যুগটোত সৃষ্টি হোৱা কবিতাৰ ন ন ৰূপ, ভাব আৰু ছন্দৰ লগত পৰিচিত হ'ব
- ইংৰাজী নাটকৰ আৰ্হিত সৃষ্ট অসমীয়া আধুনিক নাটকৰ উৎপত্তি বিকাশ আৰু স্বৰূপ সম্বন্ধে জানিব পাৰিব
- অসমীয়া গদ্য সাহিত্যক বৈচিত্ৰ্যময় ৰূপ প্ৰদান কৰা উপন্যাস, চুটিগল্প আদি সৃষ্টিধৰ্মী সাহিত্যৰ লগতে বিবিধ শ্ৰেণীৰ প্ৰবন্ধৰ উদ্ভৱ আৰু বিকাশ সম্পৰ্কে অৱগত হ'ব।

৪.২ পৰিচয়

স্নাতকোত্তৰ অসমীয়া দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ অন্তর্গত প্রথম পাঠ্যবিষয়ৰ এইটো চতুর্থ অধ্যায়। জীৱন আৰু জগত সম্পর্কীয় ভাবাদর্শৰ পৰিৱর্তনৰ আধাৰতে সাহিত্যৰ যুগ বিভাজন কৰা হয়। অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী অধ্যয়নৰ দ্বাৰা যুগভেদে সৃষ্টি হৈ অহা ন ন ৰূপৰ সাহিত্যৰাজিৰ বিষয়ে জানিব পাৰি। ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়ত আপুনি অৰুণোদই যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ স্বৰূপ সম্বন্ধে অধ্যয়ন কৰিলে। এই অধ্যায়টিত জোনাকী যুগ বুলি অভিহিত কৰা অৰুণোদই যুগৰ পৰৱর্তী অসমীয়া সাহিত্যৰএটি আলোচনা দাঙি ধৰা হ'ব। পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ ৰোমাণ্টিক ভাবাদর্শক আদৰি আনি অসমীয়া সাহিত্যত জোনাকী যুগৰ সূচনা কৰা *জোনাকী* কাকতৰ উদ্ভৱ প্রসঙ্গ, অসমীয়া সাহিত্যৰ বিকাশত জোনাকীৰ অৱদান, ৰোমাণ্টিক সাহিত্যৰ বিশেষত্বসমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব। তদুপৰি পূর্বৰ অৰুণোদই যুগৰ সাহিত্যৰ ভাব গঠন ৰীতিৰ পৰিৱর্তন সাধন কৰি ইংৰাজী আৰু বাংলা সাহিত্যৰ প্রভাৱ আৰু অনুকৰণত সৃষ্ট আলোচ্যমান যুগৰ গীতিকাব্য, নাটক, উপন্যাস, চুটিগল্প, ভিন্ ভিন্ শ্রেণীৰ প্রবন্ধ-নিৱন্ধ তথা ৰম্য ৰচনা আদি আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বিভিন্ন ধাৰাৰ পৰিচয়ৰ লগতে এইবোৰৰ এটি সামগ্রিক বিচাৰ বিশ্লেষণ দাঙি ধৰা হৈছে।

৪.৩ জোনাকী যুগৰ পটভূমি

মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ আৰু মানৰ আক্রমণত জুৰুলা হোৱা অসমত ইংৰাজসকলে শান্তি প্রতিষ্ঠা কৰে যদিও ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিৰ ক্ষেত্রত সঁহাৰি জনোৱা নাছিল। তদুপৰি প্রশাসনীয় সুবিধাৰ বাবে তেওঁলোকে অসমীয়া ভাষা অপসাৰণ কৰি বাংলা ভাষাৰ প্রৱর্তন কৰিছিল। বৃটিছৰ সাম্রাজ্যবাদী হাতোৰাত অসমীয়াৰ আত্মপৰিচয় বিনষ্ট হ'বলৈ ধৰে।অসমীয়া ভাষাই ন্যায্য মর্যাদা হেৰোৱাৰ সেই সময়খিনিতে মিছনেৰীসকল খ্রীষ্টধর্ম প্রচাৰৰ বাবে অসমলৈ আহে। তেওঁলোকে ব্যাকৰণ, অভিধান, পঢ়াশলীয়া পুথি, জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ পুথি ৰচনা, আৰু *অৰুণোদই* নামৰ কাকতৰ প্রচলন তথা অসমীয়া ভাষাৰ হেৰোৱা স্থান পুনৰুদ্ধাৰৰ যি প্রচেষ্টা আগবঢ়ালে সিয়েই অসমীয়া ভাষাৰ স্বকীয় অস্তিত্ব প্রতিষ্ঠা কৰিলে আৰু প্রাচীন কালৰে পৰা চলি অহা ধ্রুপদী সাহিত্যৰ অৱসান ঘটাই অসমীয়া সাহিত্যৰ আধুনিকীকৰণৰ বাট কাটি দিলে। মিছনেৰীসকলৰ ভাষা উদ্ধাৰৰ এই সাহিত্যিক প্রচেষ্টাৰ সহযোগী হ'ল আনন্দৰামে ঢেকিয়াল ফুকন, গুণাভিৰাম বৰুৱা, হেমচন্দ্র বৰুৱা আদি ইংৰাজী শিক্ষাৰে শিক্ষিত মধ্যবিত্ত শ্রেণীৰ অসমীয়া লেখককেইজনমান। এওঁলোকৰ আশাসুধীয়া প্রচেষ্টাতে মিছনেৰীসকলৰ উচ্চাৰণ অনুসৰি কৰা ঠুনুক-ঠানাক গদ্যই এটি নির্দিষ্ট ওজঃ সম্পন্ন ৰূপ লাভ কৰিলে। হেমচন্দ্র, গুণাভিৰামৰ লগতে ৰমাকান্ত চৌধুৰী, ভোলানাথ দাস, কমলাকান্ত ভট্টাচার্য আদি লেখকৰ হাতত সৃষ্ট প্রবন্ধ, নাটক ভ্রমণ কাহিনী, জীৱন বৃত্তান্ত, ব্যঙ্গাত্মক ৰচনা, উপন্যাসতুল্য আখ্যান আদিৰে আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ভেটি গঢ় লৈ উঠিল। এওঁলোকে দেখুৱাই যোৱা বাটেৰে আগবাঢ়ি যোৱা লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, চন্দ্রকুমাৰ আগৰৱালা, হেমচন্দ্র গোস্বামী, পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা আদি উদীয়মান উদ্যোগী যুৱকৰ ৰচনাৰাজিৰ মাজেৰে

পৰৱৰ্তী সময়ত আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ভেটিটো কটকটীয়া হৈ পৰিল। কলিকতালৈ উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণৰ বাবে যোৱা এইচাম অসমীয়া ছাত্ৰই অসমীয়া ভাষাক সমৃদ্ধ কৰিব নোৱাৰিলে ইয়াৰ স্বকীয় অস্তিত্ব পুনৰ বিলোপ হ'ব পাৰে বুলি উপলব্ধি কৰি সাহিত্য প্ৰচাৰৰ দ্বাৰা জাতিক আত্মসচেতন কৰিবলৈ সঙ্কল্পবদ্ধ হৈ ১৮৮৮ 'অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধিনী সভা' নামৰ এটি অনুষ্ঠানৰ জন্ম দিয়ে। সভাৰ বিভিন্ন বৈঠকত অসমীয়া সাহিত্যৰ সৰ্বাংগীন উন্নতি সাধনৰ বাবে লোৱা উদ্দেশ্য কাৰ্যত পৰিণত কৰিবৰ বাবে ১৮৮৯ চনত সভাৰ মুখপত্ৰ *জোনাকী* নামৰ মাহেকীয়া আলোচনী প্ৰকাশ কৰা হয়। এই আলোচনীয়ে এক সাহিত্যিক আন্দোলনৰ সৃষ্টি কৰি ঊনবিংশ শতিকাৰ ইংৰাজী সাহিত্যৰ নতুন ভাবধাৰা (ৰোমাণ্টিক) আৰু আধুনিক সাহিত্যৰ বিভিন্ন অংগ অসমীয়া সাহিত্যলৈ আমদানি কৰি আনে। এইদৰে জোনাকীৰ পৃষ্ঠপোষকসকলে সম্পূৰ্ণভাবে পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ অনুকৰণ কৰি অসমীয়া সাহিত্যত এটি নতুন যুগৰ সূচনা কৰিলে। এই যুগটোৱেই অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত জোনাকী যুগ ৰূপে পৰিচিত।

শ্বেইক্সপীয়েৰৰ সময়তে (ষোড়শ শতিকা) ইংৰাজী সাহিত্যত ৰোমাণ্টিকতাৰ সূচনা হৈছিল যদিও ঊনবিংশ শতিকাত তাৰ পুনৰুত্থান হৈ ইংলেণ্ডত এই ৰোমাণ্টিক আন্দোলনে ভৰপক ৰূপ লৈছিল। ফৰাচী আন্দোলনৰ ফলশ্ৰুতিত সৃষ্টি হোৱা সাম্য, মৈত্ৰী আৰু স্বাধীনতাৰ ধ্বনি আৰু ভাবাদৰ্শ, ৰুছোৰ প্ৰকৃতিৰ বুকুলৈ উভতি যোৱাৰ আহ্বান, জাৰ্মান দেশৰ কাণ্ট, হেগেলৰ অতীন্দ্ৰিয়বাদী দৰ্শন আদি সমসাময়িকভাৱে ইউৰোপত উদ্ভৱ হোৱা ৰাজনৈতিক আৰু দাৰ্শনিক ভাবধাৰাই ৰোমাণ্টিক আন্দোলন সৃষ্টিৰ মূল কাৰণ আছিল। অসমত অৱশ্যে এনে পৰিৱেশৰ সৃষ্টি হৈ ৰোমাণ্টিক ভাবধাৰা গঢ়ি উঠা নাছিল। অসমীয়া সাহিত্যত সৃষ্টি হোৱা ৰোমাণ্টিচিজম সম্পূৰ্ণভাৱে পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ পৰা আমদানিকৃত। ৰোমাণ্টিচিজিমক এটা নিৰ্দিষ্ট সংজ্ঞাৰে নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিব নোৱাৰি। সমালোচকসকলৰ মন্তব্যৰ আধাৰত ক'ব পাৰি যে যুক্তিতকৈ কল্পনাভূতিৰ প্ৰাধান্য থকা সাহিত্যৰ মাজত প্ৰকাশ পোৱা এক বিশেষ ভাবাৱস্থাই ৰোমাণ্টিচিজম। ইংৰাজী সাহিত্যৰ সমালোচকসকলে প্ৰকৃতিলৈ প্ৰত্যাৱৰ্তন, সাহিত্যত উদাৰতা, কল্পনাপ্ৰৱণতাৰ অসামান্য বিকাশ, বিস্ময় ভাৱৰ নৱজাগ্ৰত চেতনা, সুন্দৰৰ লগত অদ্ভুতৰ সংযোগ, অতীতৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা, সাহিত্যত আত্মমুক্তি আদি বিভিন্ন ধৰণে ৰোমাণ্টিক সাহিত্যৰ লক্ষণ নিৰূপিত কৰিছে। এনেদৰে পাশ্চাত্য দেশত পূৰ্ণতা লাভ কৰা ৰোমাণ্টিক ভাবাদৰ্শৰ প্ৰভাৱত অসমীয়া সাহিত্যত গীতিকবিতা, উপন্যাস, নাটক, চুটিগল্প, প্ৰবন্ধ আদি সৃষ্টি হৈ আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ভেটিটো সুদৃঢ় হৈ পৰিল। এই প্ৰসঙ্গত সমসাময়িক বংগদেশৰ ভাবধাৰা আৰু সাহিত্যয়ো জোনাকী যুগৰ লেখকসকলক অনুপ্ৰাণিত কৰিছিল। বিশেষকৈ পূৰ্বতে ইংৰাজী ৰোমাণ্টিক সাহিত্যৰ আদৰ্শৰে অনুপ্ৰাণিত হোৱা মধুসূদন দত্ত, বংকিম চন্দ্ৰ, গিৰিশ চন্দ্ৰ, দ্বিজেন্দ্ৰলাল আদি প্ৰখ্যাত বঙালী সাহিত্যিকৰ ৰচনাই অসমীয়া লেখকক প্ৰভাৱান্বিত কৰিছিল।

জোনাকী আলোচনীখন ১৮৯৬ চনলৈ নিয়মীয়াকৈ আৰু তাৰ পিছত কেইবছৰমান অনিয়মিতভাৱে প্ৰকাশ পায়। এই ক্ষেত্ৰত *জোনাকীৰ* প্ৰচলনৰ কালডোখৰকে জোনাকী যুগ বুলি ধৰা হয় যদিও *জোনাকীৰ* দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠাপিত ৰোমাণ্টিক ধাৰাটো সমসাময়িক *বিজুলী* (১৮৯০)

আৰু ইয়াৰ অব্যৱহিত পৰৱৰ্তী *ঊষা* (১৯০৭), *বাঁহী* (১৯০৯), *আলোচনী* (১৯১০), *চেতনা* (১৯১৯), *আৰাহন* (১৯২৯) আদি আলোচনীয়ে দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ সময়লৈকে অব্যাহত ৰাখি অসমীয়া সাহিত্যক গতিশীল কৰি ৰাখিছে। সেয়েহে ১৮৮৯ চনৰ পৰা ১৯৪০ চনলৈকে এই অৰ্ধশতিকা কালছোৱা অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত ৰোমাণ্টিক যুগ বা জোনাকী যুগ ৰূপে অভিহিত হৈছে।

৪.৪ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য

জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ প্ৰভাৱ আৰু অনুকৰণত সৃষ্ট। এই পাশ্চাত্য প্ৰভাৱৰ মূলতে *জোনাকী*, *জোনাকীৰ* পৃষ্ঠপোষকসকলে ইংৰাজী শিক্ষাৰে শিক্ষিত হৈ পাশ্চাত্য প্ৰভাৱ মুক্তভাৱে গ্ৰহণ কৰি বাংলা সাহিত্যৰ বৰেণ্যসকলৰ আদৰ্শ আগত ৰাখি ৰোমাণ্টিক ভাবধাৰা আৰু আধুনিক সাহিত্যৰ বিভিন্ন ৰূপ অসমীয়া সাহিতলৈ আমদানি কৰি আনে। এইদৰে পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ আৰ্হিত লিৰিক বা গীতি-কবিতা, আধুনিক নাটক, প্ৰহসন, উপন্যাস, চুটিগল্প, বিভিন্ন প্ৰবন্ধ আদি সৃষ্টিৰে *জোনাকীয়ে* এক সাহিত্যিক আন্দোলন গঢ়ি তুলি অসমীয়া সাহিত্যক গতিশীল ৰূপ প্ৰদান কৰিলে। এই ৰোমাণ্টিক আন্দোলনৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত অসমীয়া সাহিত্যৰ জোনাকী যুগটো মূলতঃ গীতি-কবিতাৰ যুগ। চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, ৰঘুনাথ চৌধাৰী, হিতেশ্বৰ বৰবৰুৱা আদিয়ে ৰমন্যাসবাদৰ যোগেদি বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ গীতি-কবিতাৰ সৃষ্টি কৰি অসমীয়া কাব্য সাহিত্যৰ পৰিপুষ্টি সাধন কৰিলে। প্ৰকৃতি, প্ৰেম, স্বদেশপ্ৰেম, অতীতপ্ৰীতি, অতীন্দ্ৰিয়বাদ, কল্পনাপ্ৰৱণতা আদি ভিন্ ভিন্ ভাবধাৰা প্ৰতিফলিত কৰি অসমীয়া কবিতাই বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ ৰূপ গ্ৰহণ কৰিলে। ইংৰাজী নাটকৰ আৰ্হিত ট্ৰেজেডী, কমেডী, মেলোড্ৰামা, ফাৰ্চ জাতীয় নাটকৰ সৃষ্টিয়ে জোনাকী যুগৰ আধুনিক অসমীয়া নাটকক বিস্তৃতি প্ৰদান কৰিলে। তদুপৰি পৌৰাণিক নাটকৰ নৈতিকতা আৰু ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰাৰ দ্বাৰা অনুপ্ৰাণিত হৈ ৰচনা কৰা পৌৰাণিক আৰু ঐতিহাসিক শ্ৰেণীৰ নাটকেও জোনাকী যুগৰ অসমীয়া নাট্যসাহিত্যৰ বিকাশত অৰিহণা যোগালে। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা, চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা, অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা আদিৰ হাতত নাটকে বিকাশ লাভ কৰিলে। পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ অধ্যয়নৰ ফলত জন্ম হোৱা উপন্যাস আৰু চুটিগল্পয়ো জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ গদ্যক বৈচিত্ৰ্যময় কৰি তোলে। পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই আৰম্ভ কৰা অসমীয়া উপন্যাসৰ ধাৰাটো ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ দ্বাৰা ৰচিত উপন্যাসৰাজিৰ মাজেৰে প্ৰতিষ্ঠিত হয়। ঐতিহাসিক, সামাজিক উপন্যাসৰ লগতে ইংৰাজীৰ পৰা অনূদিত ৰূপৰ উপন্যাসৰাজিয়ে অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যৰ বিকাশ সাধন কৰিলে। *জোনাকীৰ* জৰিয়তে অসমীয়া সাহিত্যত পদাৰ্পণ কৰা চুটিগল্পই লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ হাতত বিকাশ লাভ কৰে। বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ প্ৰবন্ধ, ব্যঙ্গ ৰচনা আৰু সমালোচনা সাহিত্য সৃষ্টিৰ দ্বাৰাও জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য চহকী হৈ উঠিছে। বিশেষকৈ ইংৰাজী সাহিত্যৰ শ্বুইফ্ট, এডিচন, প'প, ফিল্ডিং আদিৰ ব্যঙ্গ ৰচনাৰ আৰ্হিত এই সময়ছোৱাত বহুতো হাস্যৰসাত্মক গদ্য আৰু কবিতাৰ সৃষ্টি হ'ল। ব্যঙ্গ

ৰচনা, প্ৰবন্ধ ৰচনা, সমালোচনাৰ ক্ষেত্ৰখন প্ৰধানভাৱে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই আগবঢ়াই নিলে। এইদৰে জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰোমাণ্টিক ধাৰাটো পৰৱৰ্তী বিভিন্ন আলোচনীয়ে জন্ম দিয়া লেখকসকলৰ হাতত সৃষ্টি হোৱা ভিন্ ভিন্ ৰূপ সাহিত্যৰ মাজেদি প্ৰায় অৰ্ধশতাব্দী কাল অব্যাহত থাকিল।

৪.৫ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বিবিধ ভাগ

৪.৫.১ কবিতা

ৱৰ্ডছৱৰ্থ, ক'লৰিজ, বাইৰণ, শ্যেলী, কীট্ছ আদি ইংৰাজ ৰোমাণ্টিক কবিৰ লগতে বংগ দেশৰ মধুসূদন দত্ত, হেমচন্দ্ৰ বন্দোপাধ্যায় আদি বাংলা কবিৰ ৰচনাৰ দ্বাৰা অনুপ্ৰাণিত হৈ কলিকতীয়া শিক্ষিত ডেকাসকলে অসমীয়া কবিতাত ৰোমাণ্টিকতাৰ সূচনা কৰে। ভোলানাথ দাস, ৰমাকান্ত চৌধুৰী আদি *অৰুনোদই*ৰ লেখকে অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দ প্ৰয়োগ আৰু গীতিকবিতা সৃষ্টিৰে কবিতাৰ বিষয়বস্তু আৰু কলা-কৌশলৰ পুৰণি ৰূপৰ সলনি কৰে যদিও সূক্ষ্ম অনুভূতি, নতুন নতুন ছন্দ প্ৰয়োগেৰে কবিতাত প্ৰকৃত ৰোমাণ্টিক ধাৰাৰ সূচনা হয় জোনাকী যুগৰ পৰাহে। মন্ময় বা গীতিকবিতা আৰু তন্ময় বা বস্তুনিষ্ঠ কবিতাৰ সৃষ্টি এই যুগৰ কবিতাৰ ধৰ্ম। পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ আদৰ্শত সৃষ্টি হোৱা ছনেট, শোককবিতা, দীৰ্ঘবৰ্ণনাত্মক কবিতা, বেলাড বা কাহিনী গীত, ব্যঙ্গাত্মক কবিতা আদি বিভিন্ন কাব্যিক ৰূপে অসমীয়া ৰোমাণ্টিক কবিতাক পৰিপুষ্ট কৰি তোলে। প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্য বৰ্ণনা ৰোমাণ্টিক কবিতাৰ বৈশিষ্ট্য। কবি ভেদে কবিতাত প্ৰকৃতিৰ স্থান কম-বেছি হ'লেও এই যুগৰ প্ৰায় সকলো কবিৰ হাততে প্ৰকৃতিয়ে জীৱন্ত ৰূপে দেখা দিলে। প্ৰকৃতি আৰু মানৱৰ মাজত আত্মীয়তা স্থাপন কৰা হ'ল। আলোচ্যমান যুগত প্ৰেম গীতিকবিতাৰ প্ৰধান বিষয় হৈ পৰিল। প্ৰেমমূলক কবিতাত কাল্পনিক প্ৰিয়াৰ ৰূপ বৰ্ণনা, বিশ্বপ্ৰকৃতিত প্ৰিয়াৰ ৰূপ দৰ্শন, বিৰহৰ গৌৰৱ আদি বিভিন্ন ভাব প্ৰতিফলিত হ'ল। প্ৰকৃতি বিষয়ক কবিতাৰ লগত ইংৰাজী মিষ্টিক শ্ৰেণীৰ কবিতায়ো আত্মপ্ৰকাশ লাভ কৰিলে। এই ক্ষেত্ৰত কোনোজন কবিৰ কবিতাত প্ৰাচ্য আৰু পাশ্চাত্য ভাবৰ সংযোগ ঘটিল। বিশেষকৈ ভাৰতীয় দৰ্শন আৰু সংস্কৃতিৰ ৰহস্যবাদ আৰু আধ্যাত্মাবাদৰ আদৰ্শই ৰোমাণ্টিক অসমীয়া কবিক যথেষ্ট ৰূপে আকৰ্ষণ কৰিলে। স্বদেশপ্ৰীতি, জাতীয় জাগৰণ এই যুগৰ কবিতাৰ এটি প্ৰধান বিশেষত্ব। বৃটিছৰ শাসন-শোষণ নীতিৰ বিৰুদ্ধে গঢ়ি উঠা জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰাই অসমীয়া কবি সাহিত্যিকসকলক অনুপ্ৰেৰণা দান কৰিছে। এই স্বদেশ প্ৰীতিৰ ভাব বেজবৰুৱাৰ হাততে আৰম্ভ হৈ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ সময়ত ই পৰিপূষ্ট হৈ পৰে আৰু বিংশ শতিকাৰ তৃতীয়-চতুৰ্থ দশকত এনে ভাবৰ ঢল বাগৰি পৰে। অতীত প্ৰীতি ৰোমাণ্টিক সাহিত্যৰ এটি প্ৰধান লক্ষ্যণীয় বিশেষত্ব। বৃটিছ সাম্ৰাজ্যবাদৰ বিৰুদ্ধে জাতীয় ভাব জাগৃত কৰি জাতীয় ঐক্য সাধনৰ বাবে দেশৰ

অতীত গৌৰৱৰ কথা কবিতাত স্থান দিয়া হ'ল। এইদৰে জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰাৰে তেজোদ্দীপক কবিতা ৰচনা কৰি এই যুগৰ কবিয়ে স্বাধীনতা সংগ্ৰামত অৰিহণা যোগালে। সাধাৰণ মানুহ বা বস্তুত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি ৰোমাণ্টিক কবিতা ৰচনা কৰা হ'ল। এই যুগৰ কবিতাত ন-ন ছন্দৰ প্ৰয়োগ দেখিবলৈ পোৱা গ'ল। জোনাকী যুগৰ ৰোমাণ্টিক কবিসকল বাস্তৱবিমুখ, ভাববিলাসী আছিল যদিও কল্পনাৰ প্ৰাধান্যকে কবিতাক পূৰ্ণ স্বাধীনতা প্ৰদান কৰি তেওঁলোকে কবিতাক হৃদয়গ্ৰাহী কৰি গঢ়ি তুলিলে। ৰোমাণ্টিক সাহিত্যৰ উক্ত বৈশিষ্ট্যসমূহ জোনাকী যুগৰ বিভিন্নজন কবিৰ কবিতাত ভিন্ ভিন্ ধৰণে ৰূপায়িত হোৱা দেখা যায়।

জোনাকী যুগৰ কবিসকল—

- **চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা (১৮৬৭-১৯৩৮) ঃ** অসমীয়া সাহিত্যত ৰোমাণ্টিক কবিতাৰ দুৱাৰ মুকলি কৰা চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা *জোনাকীৰ* প্ৰথম সম্পাদক আছিল। তেওঁৰ কবিত্ব প্ৰতিভাৰ চানেকী স্বৰূপ *জোনাকী* আৰু *বাঁহী*ত প্ৰকাশিত কবিতাসমূহ *প্ৰতিমা* (১৯১৪) আৰু *বীণ বৰাগী* (১৯২৩) পুথিত সংগৃহীত হৈ আছে। মানৱৰ প্ৰতি সহানুভূতি, ভাবৰ গাম্ভীৰ্য, সৌন্দৰ্যৰ সন্ধান, উচ্চ-নীচ ভেদ ভাবেৰে পূৰ্ণ পুৰণি পৃথিৱীক ধ্বংস কৰি সাম্যভাবৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত নতুন সমাজৰ আহ্বান, সবল আশাবাদ তেওঁৰ কবিতাৰ বিশেষত্ব। তেওঁৰ 'মানৱ বন্দনা' কবিতাটিত মানুহৰ মহত্ত্ব আৰু দেৱত্ব প্ৰতিফলিত হৈছে। মানুহৰ মাজতে বৈষম্যপূৰ্ণ মনোভাব আছে যদিও মানৱৰ ভৱিষ্যৎ সম্বন্ধে তেওঁ সম্পূৰ্ণ আশাবাদী। সেয়েহে মানৱৰ অসীম সম্ভাৱনা সম্পৰ্কে তেওঁ আস্থা হেৰুৱা নাই। পুৰণি লোকগীতিত নতুন ভাব আৰু ৰূপ আৰোপ কৰি প্ৰতিপ্ৰাকৃত পৰিৱেশৰ সৃষ্টি কৰি ৰচনা কৰা 'তেজীমলা', 'বনকুৱৰী', 'ফুলকুঁৱৰী' আদি কবিতাকেইটাৰ দ্বাৰা কবি হিচাপে সফলতা লাভ কৰিছে। ইংৰাজ কবি ব্ৰাউনিঙৰ দৰে ৰীতিতকৈ ভাব আৰু বিষয়বস্তুৰ ওপৰতহে অধিক গুৰুত্ব দিছিল যদিও তেওঁৰ ভাবালুতাই সকলো সময়তে সৌন্দৰ্যময় ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰিব পৰা নাই।

জানি থোৱা ভাল

জোনাকীৰ প্ৰথম বছৰ প্ৰথম সংখ্যাত প্ৰকাশ পোৱা চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ 'বনকুৱৰী' কবিতাটি প্ৰথম অসমীয়া ৰোমাণ্টিক কবিতা। *জোনাকী*ত প্ৰকাশ পোৱা তেওঁৰ গীতিকবিতাসমূহেই অসমীয়া গীতিকবিতাৰ পৰম্পৰা সৃষ্টিত অৰিহণা যোগাইছে বুলি ক'ব পাৰি।

- **লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা (১৮৬৪-১৯৩৮) ঃ** বহুমুখী প্ৰতিভাৰ অধিকাৰী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰায় সকলোকেইটি বিভাগেই পৰিপুষ্ট কৰি তুলিছিল। তেওঁৰ একমাত্ৰ কবিতা পুথি হ'ল— *কদমকলি*। ইয়াৰে কেতবোৰ কবিতা

প্ৰণয়মূলক আৰু কেতবোৰ খুহুতীয়া ব্যঙ্গাত্মক প্ৰকৃতিৰ। কল্পনা আৰু ভাবপ্ৰৱণতাৰ সংমিশ্ৰণেৰে ৰচনা কৰা 'প্ৰিয়তমা', 'প্ৰিয়তমাৰ সৌন্দৰ্য' আদি প্ৰণয়মূলক কবিতাৰাজিয়ে বেজবৰুৱাক ৰোমাণ্টিক কবি ৰূপে পৰিচয় দিছে। 'ধনবৰ আৰু ৰতনী', 'মালতী', 'নিমাতী কন্যা' আদি প্ৰেমৰ ভিত্তিত ৰচনা কৰা কাহিনী গীত বা বেলাড। বেজবৰুৱাৰ 'ধনবৰ আৰু ৰতনী' আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰথম বেলাড।ব্যঙ্গ-বিদ্ৰূপ আদিৰ দ্বাৰা হাস্যৰস সৃষ্টিৰ উদ্দেশ্যেও তেওঁ কেতবোৰ খুহুতীয়া কবিতা লিখিছিল। স্বদেশ প্ৰেম আৰু আত্মিক অনুভূতিৰ প্ৰেৰণাতে তেওঁ বহুতো গহীন ভাবৰ কবিতাও ৰচনা কৰিছিল। 'বীণ আৰু বৰাগী', 'অসম সঙ্গীত', 'ব্ৰহ্মপুত্ৰ' আদি কবিতাত স্বদেশপ্ৰেমৰ পৰিচয় পোৱা যায়। বেজবৰুৱাৰ কবিতাত নিৰাশাবাদৰ ছাঁ নাই। জীৱনৰ সুখ-দুখ হা-হুমুনিয়াহ সহজভাৱে গ্ৰহণ কৰি সবল আশাবাদেৰে জীৱন পথত আগবাঢ়ি গৈছিল। ইংৰাজ কবি চেম্পিয়ন, হেৰিক, বাৰ্ণছ, ৱৰ্ডছৱৰ্থ শ্ৰেলী আদিৰ কবিতাৰ ভাব চিত্ৰৰ লগতে অসমীয়া লোকগীতৰ বৰ্ণনাৰ প্ৰভাৱ পৰিছে যদিও বেজবৰুৱাই এই সকলোবোৰ আত্মস্থ কৰি নিজস্ব দৃষ্টিভঙ্গীত কবিতা ৰচনা কৰি গৈছে।

- **হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী (১৮৭২-১৯২৮) ঃ** লক্ষ্মীনাথ আৰু চন্দ্ৰকুমাৰৰ দৰে *জোনাকী* কাকতৰ উদ্যোক্তা আৰু অক্লান্ত কৰ্মী হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী। জীৱনৰ আগছোৱাত ৰচনা কৰা কবিতাসমূহে তেওঁৰ কবিপ্ৰতিভাৰ পৰিচয় দাঙি ধৰে। অৱশ্যে তেওঁৰ কাব্য প্ৰতিভা পূৰ্ণ বিকশিত নহ'ল। *আসাম বন্ধু*, *জোনাকী* আৰু তাৰ পৰৱৰ্তী সময়ত ৰচনা কৰা তেওঁৰ কবিতাবোৰ 'ফুলৰ চাকি' নামৰ কবিতা সংগ্ৰহত সন্নিৱিষ্ট হৈছে। 'কাকো আৰু হিয়া নিবিলাও', 'পুৱা' আদি গীতিকবিতাই *জোনাকী*য়ে সূচনা কৰা নতুন সাহিত্যিক আন্দোলনত বিশেষ অৱিহণা যোগাইছে। সংযত কল্পনা, আশাবাদেৰে মহিমামণ্ডিত 'পুৱা' কবিতাটিয়ে *জোনাকী*য়ে সূচনা কৰা নতুন ৰোমাণ্টিক আন্দোলনৰ ইঙ্গিত দিয়ে।

জানি থোৱা ভাল

*জোনাকী*ত প্ৰকাশ পোৱা হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ 'প্ৰিয়তমাৰ চিঠি' নামৰ কবিতাটো অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰথম ছনেট বা চতুৰ্দশপদী কবিতা।

- **মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা (১৮৭০-১৯৫৮) ঃ** হিচাপেৰে জোনাকী যুগৰ কবি যদিও *জোনাকী* আলোচনীৰ লগত মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকাৰ কোনো সম্বন্ধ নাছিল। তেওঁৰ কবিতাপুথি *জ্ঞানমালিনী* (১৮৯৬)ত জীৱজগত সম্বন্ধে কবিৰ ধাৰণা, জীৱনৰ লক্ষ্য, কৰ্তব্যৰ বিষয়ে উপলব্ধি, নৈতিক আদৰ্শ আদি ঘৰুৱা উপমাৰ সহায়ত প্ৰকাশ কৰা হৈছে। 'বিশ্বখনিকৰ', 'দিনকণা', 'মইমতালি ভাবৰ ভেটি উচন'

আদি কবিতা *জ্ঞানমালিনী*ৰ অন্তর্ভুক্ত। কবিতাকেইটা আধ্যাত্মিক আৰু ৰহস্যবাদী চিন্তাধাৰাৰ পৰিচায়ক। *মালিনীৰ বীণ, তত্ত্ব পাৰিজাত* (অপ্রকাশিত) তেওঁৰ আন দুখন কবিতাৰ পুথি।

- **পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা (১৮৭১-১৯৪৬) ঃ** কবি, নাট্যকাৰ ঔপন্যাসিক ৰূপে পৰিচিত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাই সাহিত্যৰ বিভিন্ন দিশ সমৃদ্ধ কৰিছে। কবিতা, নাটক, উপন্যাসৰ বাহিৰেও তত্ত্বমূলক ৰচনা, আত্মজীৱনী আৰু পাঠ্যপুথি ৰচনাৰ দ্বাৰাও অসমীয়া ভাষা সাহিত্যক প্রতিষ্ঠিত ৰূপ দান কৰিছিল। *লীলা* (১৯০১), *জুৰণি* (১৯০১), *ফুলৰ চানেকি* (১৯৪১) এই তিনিখন পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ প্রধান কাব্যিক অৱদান। কোনো কাব্যিক মহত্ত্ব দান নকৰাকৈ আৰু নৈর্ব্যক্তিক স্তৰলৈ নিনিয়াকৈ কেৱল ব্যক্তিগত জীৱনৰ ঘটনাকে *লীলা* কাব্যত বর্ণনা কৰিছে। পত্নী বিয়োগৰ বেদনাৰ সুৰ সংযোজিত হোৱা বাবে এই কাব্যখন এক হিচাপে বর্ণনাত্মক শোক কবিতাসদৃশ হৈ পৰিছে। সৰস বাক্‌ভঙ্গীৰে ৰচনা কৰা *জুৰণি* কবিতাবোৰে কবিৰ কাব্যপ্রতিভা দাঙি ধৰিছে। ইয়াৰ কেইটিমান চতুর্দশপদী কবিতা। ৰোমাণ্টিক ভাবধাৰাৰে পৰিপুষ্ট তেওঁৰ কেইটিমান কবিতাত সমাজ অনুমোদিত প্রেমৰ স্বৰূপ বর্ণনা কৰিছে। *ফুলৰ চানেকীত জুৰণি* আৰু তেওঁৰ নাটককেইখনৰ পৰা সংগ্রহ কৰা কবিতাসমূহ সন্নিৱিষ্ট কৰিছে।
- **আনন্দচন্দ্র আগৰৱালা (১৮৭৪-১৯৪০) ঃ** মৌলিক আৰু অনূদিত কবিতাৰে ৰোমাণ্টিক কাব্যসাহিত্যলৈ বৰঙণি আগবঢ়োৱা আনন্দচন্দ্র আগৰৱালাই *জোনাকী* কাকতত 'শ্রীহর্ষ' নাম লৈ কবিতা ৰচনা কৰিছিল। তেওঁৰ একমাত্র কবিতা পুথি *জিলিকনি* (১৯২০)ত সন্নিৱিষ্ট 'চহা আৰু পণ্ডিত', 'জীৱন সঙ্গীত', 'সুখৰ ঠাই', 'আজি আৰু কালি' আদি মূল ইংৰাজী কবিতাৰ অনূদিত ৰূপ যদিও তেওঁৰ প্রতিভাৰ দ্বাৰা মৌলিক কবিতাসদৃশ হৈ পৰিছে। মৌলিক কবিতাৰ ভিতৰত তেওঁৰ বেলাড বা কাহিনী গীতকেইটি প্রণিধানযোগ্য। 'পানেশৈ', 'ফুলকোঁৱৰ' আদি মৌলিক কবিতাকেইটি তেওঁৰ কাব্য প্রতিভাৰ পৰিচায়ক। মৌলিক কবিতাৰ তুলনাত আগৰৱালাৰ অনুবাদ বা ভাঙনি কবিতাকেইটিৰ জনপ্রিয়তা বেছি। কবিৰ লেখনীৰ স্পর্শত ভাঙনি কৰি লিখা কবিতাকেইটি মূল ইংৰাজী কবিতাকেইটাতকৈও মধুৰ আৰু সুৱদি হৈ পৰিছে। সেয়েহে অসমীয়া সাহিত্যত তেওঁক 'ভাঙনি কোঁৱৰ' বা 'অনুবাদ কোঁৱৰ' বুলি কোৱা হয়।
- **চন্দ্রধৰ বৰুৱা (১৮৭৪-১৯৬১) ঃ** চন্দ্রধৰ বৰুৱাৰ কবিতাত ৰোমাণ্টিক লক্ষণ কম। তেওঁৰ কবিতাত সমাজ সংস্কাৰমূলক ব্যঙ্গাত্মক সুৰহে স্পষ্ট। তেওঁৰ একমাত্র খণ্ড *কবিতাৰ পুথি বঞ্জন* (১৯১৭) এই পুথিৰ অন্তর্গত প্রণয়মূলক কবিতাকেইটা ৰোমাণ্টিক লক্ষণযুক্ত। মধুৰ কল্পনা আৰু সৰস প্রকাশভঙ্গীৰে এই কবিতাকেইটাত প্রেমৰ ৰূপ ফুটাই তোলা হৈছে। কবিতা পুথিখনৰ সৰহভাগেই খুহুতীয়া আৰু ব্যঙ্গমূলক যদিও

গহীন ভাবৰ কবিতাও দুই-চাৰিটা সন্নিৱিষ্ট হৈছে।'স্বদেশ সেৱা','মই শিক্ষিত ডেকা', 'হঠাৎ পেট্রিয়ট', 'জৰুৰ চাহাব হ'ম', 'মোকর্দমা' আদি ব্যঙ্গাত্মক ধাৰাৰ কবিতা। এই কবিতাসমূহত সমসাময়িক সমাজৰ বাস্তৱ ছবি প্রতিফলিত হৈছে। ইয়াত 'স্মৃতি' আৰু 'ধূলিকণা মই'ৰ দৰে গহীন ভাবৰ কবিতাও সন্নিৱিষ্ট হৈ আছে। বঙ্গদেশৰ মধুসূদন দত্তৰ আৰ্হিত অসমীয়া কাব্য আৰু নাটকত অমিত্রাক্ষৰ ছন্দৰ প্রৱর্তন কৰোঁতা হিচাপে তেওঁৰ বিশেষ নাম আছে। অৱশ্যে *কামৰূপ জীয়ৰী* আৰু *বিদ্যুৎ বিকাশ* নামৰ কাব্য দুখনৰছন্দ বাংলা লেখক গিৰিশ চন্দ্র ঘোষৰ ছন্দৰ সৈতেহে বেছি সাদৃশ্য আছে।

- **হিতেশ্বৰ বৰবৰুৱা (১৮৭৬-১৯৩৯)ঃ** বর্ণনাত্মক কাব্যৰ ৰচনাৰে বৰবৰুৱাই অসমীয়া সাহিত্যত প্রতিষ্ঠা লাভ কৰিছে। *কমতাপুৰ ধ্বংস* (১৯১০) আৰু *বিৰহিনী বিলাপ* (১৯১২) এই বর্ণনাত্মক কাব্য দুখনত তেওঁৰ কবিত্ব প্রতিভাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। ঘৰুৱা ভাষা, জাতীয় বুৰঞ্জীৰ সমল লৈ কাব্য ৰচনা আৰু নিভাঁজ অসমীয়া ভাষাৰ অমিত্রাক্ষৰ ছন্দ প্রয়োগৰ দ্বাৰা প্রথম কাব্য ৰচনা কৰি অসমীয়া কাব্য জগতত তেওঁ সুপ্রতিষ্ঠিত হৈ পৰিছে। তেওঁৰ *ঢোপাকলি* (১৯০২) কবিতা পুথিৰ প্রথম খণ্ডত আঠেকুৰি চতুর্দশপদী কবিতা আৰু ২য় খণ্ডৰ ১৫টি অন্য কবিতা সন্নিৱিষ্ট হৈছে। এই কবিতা পুথি ওলোৱাৰ কিছু বছৰ পিছত *কমতাপুৰ ধ্বংস, বিৰহিনী বিলাপ, তিৰোতাৰ আত্মদান* (১৯১৩), *আভাস* (১৯১৪), *যুদ্ধক্ষেত্রত আহোম ৰমণী* (১৯১৫)আদি অমিত্রাক্ষৰ ছন্দত ৰচিত উল্লেখযোগ্য কাব্য। তেওঁৰ কমতাপুৰ ধ্বংস অসমীয়াত ৰচিত প্রথম ঐতিহাসিক কাব্য। এই কাব্যত সর্গ বিভাগ আদিত মহাকাব্যৰ লক্ষণ ফুটি উঠিছে যদিও মহাকাব্যৰ বাবে আৱশ্যকীয় গাম্ভীর্য ফুটি উঠা নাই। দীঘলীয়া বর্ণনাত্মক কাব্য হিচাপে *যুদ্ধ ক্ষেত্রত আহোম ৰমণী* শ্রেষ্ঠ। শ্বেইক্সপিয়েৰৰ *অ'থেলো* নাটকৰ অৱলম্বনত *ডেচ্‌ডিমোনা* আৰু গোল্ড স্মিথৰ 'Vicar of Wakefield'ৰ অৱলম্বনত *অঙ্গিলা* নামৰ দুখন সৰু কাব্য প্রকাশ পায়। বৰবৰুৱাৰ কাব্য নাৰী চৰিত্র প্রধান। বৰবৰুৱাৰ হাতত প্রকাশ লাভ কৰা তেওঁৰ ৰচিত ৯২টা ছনেটৰ সংগ্রহ *মালচ* প্রথম অসমীয়া ছনেটৰ পুথি। তেওঁৰ বেছিভাগ ছনেটত ভাবৰ ঐক্য আৰু অনুভূতিৰ সংযম মন কৰিবলগীয়া। তেওঁ ৰচনা কৰা আন এখন ছনেটৰ পুথি হ'ল *চকুলো*। শেহতীয়াকৈ কৰা তেওঁৰ ৰচনাসমূহত কৰুণ সুৰ শুনিবলৈ পোৱা যায়। স্বদেশপ্রীতি আৰু কৰুণ ৰসৰ প্রাধান্য তেওঁৰ কবিতাত দেখিবলৈ পোৱা যায়। কবিতাত দুখবোধৰ প্রতিফলিত হৈছে যদিও নিৰাশাবাদে ভুমুকি মৰা নাই। তেওঁৰ ছনেটসমূহত ছেইক্সপীয়েৰৰ ছনেটৰ দৰে প্রথম দ্বাদশ শাৰীত ভাবৰ পৰিস্ফুৰণ ঘটাই শেষৰ দুটা শাৰীত ভাবক চৰম অৱস্থালৈ নি প্রশমিত কৰিছে।
- **ৰঘুনাথ চৌধাৰী (১৮৭৯-১৯৬৮) ঃ** ৰৰ্ডছৱর্থৰ কবিতাৰ পৰা প্রেৰণা লাভ কৰি প্রকৃতি আৰু চৰাই বিষয়ক কবিতা ৰচনাৰে আত্মপ্রকাশ কৰা ৰঘুনাথ চৌধাৰী কুৰি

শতিকাৰ আদিভাগৰ উল্লেখযোগ্য ৰোমাণ্টিক কবি। 'বিহগী কবি' ৰূপে জনাজাত চৌধাৰী 'সাদৰী' (১৯১০), 'কেতেকী' (১৯২৩), 'কাৰবালা' (১৯২৪), 'দহিকতৰা' (১৯৩৯), 'নৱমল্লিকা' (কথা কবিতা) আৰু মৰণোত্তৰভাৱে প্ৰকাশিত মনাই বৰাগী আদি ফুল আৰু চৰাই বিষয়ক কবিতাকেইটি কবিগৰাকীৰ উচ্চ কাব্যিক প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দাঙি ধৰে। 'কেতেকী', 'দহিকতৰা', 'প্ৰিয় বিহঙ্গিনী' আদি চৰাই বিষয়ক, 'গোলাপ', 'গিৰিমল্লিকা' আদি ফুল আৰু নৈ, বসন্তকাল, বৰ্ষাকাল বিষয়ক কবিতা-কেইটিত কবিয়ে প্ৰকৃতিৰ লগত আত্মীয়তা স্থাপন কৰা দেখা যায়। তেওঁৰ কবিতাত প্ৰকৃতিৰ আনন্দময় পৰিৱেশৰ লগত নিজৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ দুখ, কাৰুণ্য প্ৰকাশিত হৈছে। প্ৰকৃতি বিষয়ক কবিতাখিনিৰ উপৰিও সাংসাৰিক ভোগ-লালসাৰ প্ৰতি ওপজা বৈৰাগ্য ভাবৰ আধাৰতো তেওঁ কেইটিমান কবিতা ৰচনা কৰে। শৈশৱৰ পৰা সন্মুখীন হোৱা কৰুণ অভিজ্ঞতাই এই ধৰণৰ কাব্য সৃষ্টিৰ মূল কথা 'বৈৰাগ্যৰ কথা', 'মৰণ', 'অন্তিম জ্যোতি', 'ফুলশয্যা' আদি কবিতাৰ মাজেৰে কবিৰ পুঞ্জীভূত বেদনা প্ৰকাশিত হৈছে। তন্ময় ভাবৰ কবিতাপুথি *কাৰবালা* গীতিকবিতাসমূহৰ তুলনাত নিষ্প্ৰভ। চৌধাৰী ইংৰাজী কবিতকৈ সংস্কৃত কবিসকলৰ দ্বাৰাহে অধিকভাৱে প্ৰভাৱান্বিত। বিশেষকৈ ভাষা, শব্দচয়ন, উপমা অলঙ্কাৰ প্ৰয়োগ আদিৰ ক্ষেত্ৰত সংস্কৃত কবিসকলৰ দ্বাৰা বিশেষভাৱে প্ৰভাৱান্বিত হৈছিল।

- **দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা (১৮৮৫-১৯৬১)ঃ** কবি আৰু নাট্যকাৰ ৰূপে পৰিচিত দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মাৰ দুখন গীতিকবিতাৰ পুথি *অঞ্জলি* (১৯১০) আৰু *নিবেদন* (১৯২০)। ৰৰ্ডছ্ৱৰ্থৰ 'লুচি' কবিতাটি সহজ আৰু সৰস অসমীয়ালৈ ৰূপান্তৰিত কৰাত কবিৰ দক্ষতা প্ৰকাশ পাইছে। পাশ্চাত্য প্ৰভাৱৰ উপৰিও ভাৰতীয় দৰ্শনৰ প্ৰভাৱেৰেও তেওঁৰ কবিতা প্ৰভাৱান্বিত। আত্মাৰ অবিনশ্বৰতা, জন্মান্তৰবাদত বিশ্বাস, সংযত জীৱন-যাপন, জীৱনৰ প্ৰতি মোহ তেওঁৰ কবিতাৰ বিশেষত্ব। তেওঁৰ ৰচনাত ভাষাৰ সৰলতা আৰু ভাবৰ স্পষ্টতা পৰিলক্ষিত হয়।

জোনাকী যুগত আৱিৰ্ভাৰ হোৱা ৰোমাণ্টিক ভাবৰ কবিতা পৰৱৰ্তী সময়ত বিভিন্ন লেখকে *বাঁহী, ঊষা, আলোচনী, আসাম বন্ধু, চেতনা* আদি আলোচনীৰ দ্বাৰা বিংশ শতিকাৰ দ্বিতীয় দশকৰ পৰা চতুৰ্থ দশকমানলৈ প্ৰৱাহশীল কৰি ৰাখিছিল। ন-ন ভাবধাৰ আৰু আদৰ্শৰ সন্ধান দিয়া লেখকৰ পৰিচয় চমুকৈ তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

- ৰহস্যবাদী চিন্তাধাৰাৰে প্ৰভাৱিত হৈ নীলমণি ফুকনে (জ্যেষ্ঠ) *জ্যোতিকণা, মানসী, গুটিমালী, জিঞ্জিৰি, অমিত্ৰা* আদি কবিতাৰ পুথি প্ৰকাশ কৰে। ৰহস্য সন্ধানী মনৰ কবিয়ে সৃষ্টিৰ ক্ষুদ্ৰতম বস্তুৰ পৰা বৃহত্তম বস্তুলৈ সকলোতে এটি মহান শক্তিৰ অস্তিত্ব উপলব্ধি কৰিলে। ফুকনৰ কেতবোৰ কবিতাৰ মাজেৰে সমাজৰ অৱহেলিতজনৰ প্ৰতি সহানুভূতি প্ৰকাশ পাইছে।

- অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ কবিতাত অতীন্দ্রিয়বাদ আৰু জাতীয়তাবাদ দুয়োটা সুৰেই শুনা যায়। জীৱনৰ আৰম্ভণি স্তৰত লিখা *তুমি* (১৯১৫) আৰু *বীণা* (১৯১৬) ৰহস্যবাদী কবিতাৰ পুথি। এই দুখন কবিতা পুথিৰ কবিতাত কবিৰ যৌৱনৰ ইন্দ্রিয়গ্রাহ্য প্রেম আধ্যাত্মিক প্রেমলৈ ৰূপান্তৰিত হৈছে। অনুভূতিৰ গভীৰতাৰ বাবে এই কবিতাটোক ৰোমাণ্টিক সাহিত্যৰ অনুপম সৃষ্টি বুলি ক'ব পাৰি। দ্বিতীয় স্তৰৰ কবিতাবোৰ স্বদেশানুৰাগমূলক। উগ্র দেশপ্রেমৰ বাবে স্বদেশী আন্দোলনত অংশ গ্রহণ কৰা ৰায়চৌধুৰীৰ এই শ্রেণীৰ কবিতাৰ মাজেদি অন্যায়, অত্যাচাৰ, নিষ্পেষণৰ বিৰুদ্ধে নির্ভীকভাৱে কৰা প্রতিবাদৰ সুৰ ধ্বনিত হৈছে। তেওঁৰ অন্তৰত লুকাই থকা উদাৰ আৰু গভীৰ মানৱ প্রেমো কবিতাৰ মাজেৰে প্রতিফলিত হৈছে। *অনুভূতি*, *বন্দো কি ছন্দৰে*, *স্থাপন কৰ স্থাপন কৰ*, *বেদনাৰ উল্কা* আদি কবিতা পুথিৰ মাজেৰে ৰায়চৌধুৰীৰ দেশপ্রেম আৰু উদাৰ মানৱপ্রেম উজ্জ্বল হৈ পৰিছে।
- ঔপন্যাসিক তথা নাট্যকাৰৰূপে পৰিচিত দণ্ডিনাথ কলিতাই কাব্যজগতলৈও অনবদ্য অৱদান আগবঢ়াই আহিছে। সমাজ সংস্কাৰৰ মনোভাবেৰে লিখা তেওঁৰ কবিতাসমূহ তীব্র ব্যঙ্গাত্মক। *ৰহঘৰা*, *ৰগৰ*, *বহুৰূপী* আদি কবিতা পুথিত আমোদজনক ৰগৰৰ মাজেদি সমাজৰ প্রতি চোকা ব্যঙ্গ বাণ মাৰিছে।
- যতীন্দ্রনাথ দুৱৰাৰ ৰচনাৰাজিত ৰোমাণ্টিক লক্ষণযুক্ত গীতিকবিতাই পূর্ণতা লাভ কৰিছে। তেওঁৰ কবিতাত গ্রে, শ্যেলী, টেনিচন আদি পাশ্চাত্য কবিৰ প্রভাৱ পৰিছে। দুৱৰা মূলতঃ প্রেমৰ কবি। তেওঁৰ কবিতাৰ মাজেদি কাৰুণ্য আৰু নিৰাশাবাদ প্রকাশিত হৈছে। ব্যক্তিগত হা-হুমুনিয়াহ, প্রেম-প্রীতিত ব্যর্থতা, সাংসাৰিক দুখত অকলশৰীয়া ভাবৰ আক্ষেপ তেওঁৰ কবিতাসমূহত প্রতিধ্বনিত হৈছে। ইংৰাজ কবি শ্যেলী, পাৰস্যৰ কবি ওমৰ খায়াম আৰু হাফিজ আদিৰ কবিৰ কবিতাৰ প্রভাৱ দুৱৰাৰ কবিতাত দেখিবলৈ পোৱা গৈছে। কবি শ্যেলীৰ দৰে তেৱোঁ সামাজিক জীৱনৰ কাঁইটীয়া বনৰ মাজত আর্তনাদ কৰিছে। আন্তৰিক অনুভৱ, সুকুমাৰ ভাব, সাৱলীল ছন্দ তথা প্রকাশভঙ্গীৰ মাধুর্যই তেওঁৰ কবিতাসমূহ হৃদয়স্পর্শী কৰি তুলিছে। *ওমৰ তীর্থ* (১৯২৫), *আপোন সুৰ* (১৯৩৮), *বনফুল* (১৯৫২), *মিলনৰ সুৰ* (১৯৬০) আদি দুৱৰাৰ উল্লেখযোগ্য কবিতাৰ পুথি। ৰুছ সাহিত্যিক টুর্গেনিভৰ কথা-কবিতাৰ আর্হিত যতীন্দ্র নাথ দুৱৰায়ো কথাকবিতা ৰচনা কৰে। সঙ্গীতৰ মাধুর্যই তেওঁৰ কবিতাৰ জনপ্রিয়তা বঢ়াইছে যদিও অতিশয় আত্মকেন্দ্রিক ভাবে সময়ৰ সোঁতত এনে জনপ্রিয়তা হ্রাসো কৰা দেখা গৈছে। তেওঁৰ 'আপোন সুৰ' আৰু 'বনফুল'ৰ কবিতা-সমূহত আত্মনিষ্ঠ গীতিকবিতাৰ লক্ষণ পূর্ণমাত্রাত প্রকাশিত হৈছে।
- অসমৰ প্রকৃতি জগতৰ সকলোতে জাতীয় ভাব প্রতিফলিত কৰি ৰচনা কৰা 'নিজৰাৰ কবি' শৈলধৰ ৰাজখোৱাৰ কবিতাৰ মূল বিষয় হ'ল জাতীয় চেতনা। তেওঁৰ একমাত্র কবিতা পুথি *নিজৰা*। বৰপেটা, পাষাণ প্রতিমা আদি জাতীয় ভাব প্রতিফলিত

হোৱা কবিতা। নিমজ ৰচনাৰীতি, ছন্দৰ সাৱলীলতা, কল্পনাপ্ৰৱণ ৰোমাণ্টিক দৃষ্টিভঙ্গীয়ে তেওঁৰ কবিতাসমূহ আকৰ্ষণীয় কৰি তুলিছে। প্ৰেমানুভূতি আৰু জাতীয়তাবোধ তেওঁৰ কবিতাৰ দুটি উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য।

- স্বদেশ প্ৰেমমূলক কবিতাৰে জোনাকী যুগত আত্মপ্ৰকাশ কৰা এগৰাকী উল্লেখযোগ্য কবি পদ্মধৰ চলিহা। *ফুলনি* (১৯১৫), *স্বৰাজ সঙ্গীত* (১৯২১), *গীতিলহৰী* (১৯২৩), *শৰাই* (১৯২৮), *ৰংপুৰে কথা কয়* (১৯৬৫), *পদুমণি* (১৯৬৫) চলিহাৰ এইকেইখন গীত আৰু কবিতা পুথিত স্বদেশপ্ৰীতিৰ পৰিচয় পোৱা যায়।
- ৰোমাণ্টিক যুগৰ গীতিকবি হিচাপে উল্লেখযোগ্য ৰত্নকান্ত বৰকাকতি। দৈহিক প্ৰেম তেওঁৰ কবিতাৰ ঘাই বিষয়বস্তু। তাজমহল, বিশ্বহৰণ আদি ৰোমাণ্টিক প্ৰেমৰ কবিতাৰ অপূৰ্ব নিদৰ্শন। বিশ্বকবি ৰবীন্দ্ৰনাথৰ দ্বাৰা অনুপ্ৰাণিত বৰকাকতিৰ কবিতাৰ পুথি তিনিখন *শেৱালি* (১৯৩২), *তৰ্পণ* (১৯৫৩) আৰু *চন্দ্ৰহাৰ* (১৯৬৩)।
- ভাৰতীয় দৰ্শনৰ কৰ্মফলবাদ, আত্মাৰ অবিনশ্বৰতা আদিক মূল ভাব হিচাপে লৈ কাব্য ৰচনা কৰা নলিনীবালা দেৱীৰ *সন্ধিয়াৰ সুৰ* (১৯১৮) উল্লেখযোগ্য কবিতা পুথি। পাৰ্থিৱ জগত অতিক্ৰম কৰি অপাৰ্থিৱ জ্যোতি স্বৰূপ চিৰসুন্দৰৰ সৈতে নিজৰ আত্মা মিলিত হোৱাৰ আকাংক্ষা 'পৰম তৃষ্ণা', 'শেষ অৰ্ঘ্য' আদি কবিতাৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত হৈছে। আধ্যাত্মিক ভাবৰ দৰে জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰাৰেও নলিনীবালা দেৱীয়ে কবিতা ৰচনা কৰিছে। জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰাৰে লিখা তেওঁৰ স্বদেশপ্ৰেম-মূলক কবিতাৰ মাজেদি জন্মভূমিৰ গৌৰৱ অথবা ৰূপ বন্দনা প্ৰকাশিত হৈছে। *সপোনৰ সুৰ, পৰশমণি, যুগদেৱতা, অলকানন্দা* আদি নলিনীবালা দেৱীৰ কাব্য পুথি।
- ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ সময়ত স্বদেশ প্ৰেমত উদ্বুদ্ধ হৈ দেশবাসীৰ অন্তৰত জাতীয় জাগৰণৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ উমেশ চন্দ্ৰ চৌধাৰী, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা আদিয়ে গীতৰ সৃষ্টি কৰিলে। চৌধাৰীৰ প্ৰতিধ্বনি, মন্দাকিনী, দেৱধ্বনি আদিত সন্নিৱিষ্ট হৈ থকা গীতে জাতীয় ভাব জগাই তুলিলে। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ 'লুইতৰ পাৰৰে আমি ডেকা ল'ৰা' গীত আৰু 'কনকলতা', 'লাচিতৰ আহ্বান', অসমীয়া ডেকাৰ উক্তি, অসমীয়া ছোৱালীৰ উক্তি, জ্যোতিশঙ্খ আদি কবিতাৰ মাজেদি স্বদেশপ্ৰেমৰ সুৰ ধ্বনিত হৈছে। জাতীয় ভাবৰ কবিতা সৃষ্টিৰে অসমবাসীৰ মাজত স্বদেশপ্ৰেমৰ ভাব জাগ্ৰত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা আন কেইগৰাকীমান কবি হ'ল— প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী, বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱা, অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা আদি। প্ৰসন্নলাল চৌধুৰীৰ কবিতাত বিপ্লৱী ভাব প্ৰকট হৈ পৰিছে। 'অগ্নিমন্ত্ৰ'ত কবিৰ বিদ্ৰোহী ভাবাপন্ন কবিতাসমূহ সন্নিৱিষ্ট হৈছে।
- অসমৰ অতীত কীৰ্তি কাহিনী সোঁৱৰাই অসমবাসীৰ অন্তৰত জাতীয় ভাব উদ্ৰেক কৰিব বিচৰা বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ উল্লেখযোগ্য কবিতা 'গড়গাঁও' আৰু 'ৰংপুৰ'। *শঙ্খধ্বনি* আৰু *প্ৰতিধ্বনি* বৰুৱাৰ দুখন উল্লেখযোগ্য কবিতাৰ পুথি। অতুলচন্দ্ৰ

হাজৰিকাৰ কবিতাত স্বদেশপ্রেম আৰু প্রকৃতিয়ে বিশেষ স্থান লাভ কৰিছে। মাতৃভূমি আৰু মাতৃভাষাৰ প্রতি একনিষ্ঠ ভক্তিৰে তেওঁ স্বদেশ প্রেমমূলক কবিতাকেইটি ৰচনা কৰিছে। *মণিমালা*, *মুকুতামালা*, *পাঞ্চজন্য*, *দীপালী*, *তপোবন*, *মনমাধুৰী* আদি তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য কবিতাৰ পুথি। 'ইন্দ্রধনু'ৰ কবি বুলি পৰিচিত ডিম্বেশ্বৰ নেওগৰ কবিতাত যৌৱনৰ প্রেমস্নান আৰু স্বদেশপ্রীতি এই দুটি ধাৰা স্পষ্ট হৈ পৰিছে। 'শাপমুক্তা', 'বুৰঞ্জী লেখক', 'শেষ গায়ক', 'অসম সন্ধিয়া' আদি কবিতাত নেওগৰ স্বদেশ প্রেমৰ পৰিচয় পোৱা যায়। *মালিকা*, *সঁফুৰা*, *থুপিতৰা*, *মালতী*, *ইন্দ্রধনু*, *মুকুতা*, *মানুহ*, *মেঘদূত*, *অসমা*, *বিচিত্রা*, *থাপনা*, *শ্বহিদান*, *শুৱনি* নেওগৰ কবিতা পুথি। তেওঁৰ চতুর্দশপদী কবিতাৰ পুথিখন হ'ল *মুকুতা*।

- জোনাকী যুগৰ কবিতাত প্রেমে উল্লেখযোগ্য স্থান লাভ কৰিছে। বেজবৰুৱাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বিংশ শতিকাৰ তৃতীয় দশকমানলৈ মিলন, বিচ্ছেদ, সম্ভোগৰ সুখ আদি বিভিন্ন ধৰণে প্রেমে প্রকাশ লাভ কৰি গীতিকবিতাক এটি আকর্ষণীয় ৰূপ দান কৰিছে। কবি গণেশ চন্দ্র গগৈ, আনন্দ চন্দ্র বৰুৱাৰ কবিতাত প্রেমে ভুমুকি মাৰিছে। *পাপৰি*, *স্বপ্নভঙ্গ*, *ৰূপজ্যোতি* গণেশ চন্দ্র গগৈৰ কবিতাৰ পুথি। প্রণয়মূলক কবিতাৰ উপৰিও দেশৰ অতীত গৌৰৱ স্মৰণৰ দ্বাৰা স্বদেশ প্রেমত উদ্বুদ্ধ হৈ ৰচনা কৰা এক শ্রেণীৰ দেশপ্রেমমূলক কবিতাও গগৈয়ে ৰচনা কৰিছে। যৌৱনৰ আশা-আকাংক্ষাৰে প্রেয়সীৰ ওচৰ চাপি নিৰাশ হোৱা ব্যক্তিগত হা-হুমুনিয়াহ গগৈৰ কবিতাৰ মাজেৰে প্রকাশিত হৈছে। বিভিন্ন আলোচনীত প্রকাশ পোৱাৰ উপৰিও আনন্দ চন্দ্র বৰুৱাৰ *পৰাগ*, *হাফিজৰ সুৰ*, *ৰঞ্জন ৰশ্মি* নামৰ তিনিখন কবিতাৰ পুথি প্রকাশিত হৈছে। 'বকুল বনৰ কবি'ৰূপে পৰিচিত বৰুৱাৰ শেহতীয়া কাব্য সঙ্কলন *বকুল বনৰ কবিতা*। ৰোমাণ্টিক কবিৰ কল্পনাৰ চঞ্চলতা, সুকুমাৰ অনুভূতি, আবেগৰ তীব্রতা পূর্ণমাত্রাই বৰুৱাৰ কবিতাত দেখিবলৈ পোৱা যায়। তেওঁৰ শেহতীয়া কবিতাসমূহ ভাৰতীয় দর্শনৰ প্রভাৱেৰেও প্রভাৱান্বিত হৈছে। আশাবাদ, মানৱপ্রেম আৰু জগতৰ সৌন্দর্যৰ মোহ তেওঁৰ কবিতাৰ বিশিষ্টতাৰ মূল কথা। অতি কম সংখ্যক কবিতা ৰচনা কৰিও অসমীয়া কাব্যজগতত স্থায়ী আসন লাভ কৰা কলংপৰীয়া কবি দেৱকান্ত বৰুৱা মূলতঃ প্রেমৰ কবি। দেৱকান্ত বৰুৱাৰ কবিতাৰ সংগ্রহ পুথি *সাগৰ দেখিছা*। প্রেয়সীৰ উদাসীনতা, নিষ্ঠুৰ প্রতিদানত বিচলিত নহৈ কবিয়ে সমাজৰ তথাকথিত ৰীতি-নীতিৰ বিৰুদ্ধে বিদ্রোহ কৰিবলৈ বিচাৰিছে। ৰবার্ট ব্রাউনিঙৰ কবিতাৰ নাটকীয় স্বগতোক্তিৰ আর্হিত কবিতা ৰচনা কৰি বৰুৱাই অসমীয়া কাব্যশৈলীত নতুন পথৰ সন্ধান দিছে।

উল্লিখিত কবিসকলৰ উপৰিও আৰু ভালেমান কবি আৰু গীতিকাৰে জোনাকী যুগৰ অসমীয়া কাব্যসাহিত্যলৈ বৰঙণি আগবঢ়াই গীতিকবিতাৰ ভঁৰাল চহকী কৰি তুলিছে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ ঃ ৰোমাণ্টিক যুগৰ কাব্য সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্য নিৰূপণ কৰি এটি প্রবন্ধ যুগুত কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

প্রশ্ন নং ২ ঃ স্বদেশ প্রীতিৰ ভাব ফুটি উঠা জোনাকী যুগৰ অসমীয়া কবিতাৰ এটি আলোচনা আগবঢ়াওক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৪.৫.২ নাটক

অঙ্কীয়া নাট আৰু সংস্কৃত নাটকৰ আকৃতিগত আৰু প্রকৃতিগত দিশ বিসর্জন দি সম্পূর্ণভাৱে পাশ্চাত্য নাটকৰ কলাত্মক দিশৰ আদর্শ অনুসৰণ কৰি আধুনিক অসমীয়া নাটক ৰচিত হ'বলৈ ধৰে জোনাকী যুগৰ পৰা। তদুপৰি বাংলা নাট্যকাৰ গিৰিশ চন্দ্র, দ্বিজেন্দ্রলাল ৰায় আদিৰ ঐতিহাসিক নাটকৰ দ্বাৰাও এই সময়ৰ নাট্যকাৰসকল প্রভাৱান্বিত হৈছিল। এই সময়ত আৰম্ভ হোৱা স্বদেশী আন্দোলনেও নাট্যকাৰসকলক অনুপ্রাণিত কৰিছিল। কলা-কৌশলৰ দিশত জোনাকী যুগৰ নাট্যকাৰসকলে ইংৰাজ নাট্যকাৰ শ্বেইক্সপীয়েৰৰ ৰীতি অনুসৰণ কৰে। বিশেষকৈ ট্রেজেডী, কমেডী, মেলোড্রামা, ফার্চ আদি পাশ্চাত্য নাটকৰ আর্হিত অসমীয়া নাটকৰ শ্রেণী বিভাজন কৰা হ'ল। এক বা একাধিক অঙ্কৰ দ্বাৰা দৃশ্য বিভাজন, অঙ্কৰ ভিতৰত গর্ভাঙ্ক বা একাধিক দৃশ্যাংশৰ অন্তর্ভুক্তি, একোক্তি, স্বগতোক্তি, ফ্লেচ বেক আদি নাটকীয় কলা-কৌশল পাশ্চাত্য নাটকৰ আর্হিত গ্রহণ কৰা হয়। ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষলৈকে অসমত স্থায়ী মঞ্চ নির্মাণ হোৱা নাছিল। অৱশ্যে ইংৰাজসকলৰ ৰঙ্গমঞ্চৰ আর্হিত ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ দশকৰ পৰা অসমত ৰঙ্গমঞ্চ প্রতিষ্ঠিত হয়। এই সময়ত দুই-এখন অসমীয়া নাটক অভিনীত হয় যদিও অসমীয়া মৌলিক নাটকৰ অভাৱত বাংলা নাটকৰ অনুবাদহে বেছিকৈ অভিনয় কৰিবলগীয়া হৈছিল। এনেদৰে ৰঙ্গমঞ্চত বঙলা নাটকৰ প্রচলনে অসমীয়া নাট্য সাহিত্যৰ সৃষ্টিত বাধা সৃষ্টি কৰিব বুলি ভাবিয়ে জোনাকী যুগৰ লেখকসকলে মৌলিক নাটক সৃষ্টিৰে অসমীয়া নাটঘৰ আৰু নাট্য সাহিত্য পৰিপুষ্ট কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিছিল। বিশেষকৈ এই লেখকসকলে ইংৰাজী নাটক পঢ়ি আৰু ইংৰাজী নাটকৰ আর্হিত ৰচনা কৰা বাংলা নাটকৰ অভিনয় চাই অসমীয়াতো তেনে নাটক ৰচনা কৰিবলৈ লোৱাৰ পৰা আধুনিক অসমীয়া নাটকে বিকাশৰ পথত আগবাঢ়ি যায়।

পাশ্চাত্য নাটকৰ কলা-কৌশলৰ আর্হিত গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ *ৰামনৱমী নাটক* (১৮৫৭), হেমচন্দ্র বৰুৱাৰ *কানীয়াৰ কীর্ত্তন* (১৮৬১) আৰু ৰুদ্রৰাম বৰদলৈৰ *বঙাল বঙালনী* (১৮৭১) নাটক প্রকাশেৰে আধুনিক নাটকৰ সূচনা হয়। অৱশ্যে সামাজিক সংস্কাৰকামী মনোভাবে নাটককেইখনৰ সৌন্দর্য হ্রাস কৰিছে। মন কৰিবলগীয়া যে

আধুনিক অসমীয়া নাটকৰ বিকাশত ঊনবিংশ শতিকাৰ উক্ত গহীন সামাজিক নাটকৰ ধাৰাটোৱে প্ৰভাৱ পেলাব নোৱাৰিলে। ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষৰ পৰা বিংশৰ আৰম্ভণিলৈ ৰচনা কৰা নাটকৰ বেছিভাগেই ধেমেলীয়া বা প্ৰহসন জাতীয় নাটক। এই ধেমেলীয়া নাটককেইখনৰ বাহিৰে স্বাধীনতাৰ আগলৈকে গহীন সামাজিক নাটকৰ বিকাশ সম্ভৱ হৈ উঠা নাছিল। কাৰণ এই সময়ৰ দৰ্শকৰ অধিকাংশই আছিল চহা হজুৱা মানুহ। অঙ্কীয়া নাটৰ পৰম্পৰাৰে চলি অহা এই শ্ৰেণীৰ দৰ্শকসকলে সামাজিক নাটকৰ গহীন সমস্যা উপলব্ধি কৰিবলৈ সমৰ্থ হোৱা নাছিল। সমাজ জীৱনৰ জটিল প্ৰশ্নবোৰতকৈ আধ্যাত্মিক ভাব সম্বলিত *ৰামায়ণ, মহাভাৰত* আদি পৌৰাণিক আখ্যান আৰু পাতলীয়া প্ৰহসন জাতীয় বিষয়বস্তুৱেহে তেওঁলোকক আকৰ্ষণ কৰিছিল। সেয়েহে নাট্যকাৰসকলেও প্ৰহসন আৰু পৌৰাণিক শ্ৰেণীৰ নাটক ৰচনাতহে মনোনিৱেশ কৰিছিল।

১৮৮৯ চনত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই *জোনাকী* কাকতৰ প্ৰকাশ কৰা *লিতিকাই* নাটকখন ধেমেলীয়া নাটকৰ উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন। *লিতিকাই*ৰ বহু বছৰৰ পিছত *পাচনি, নোমল* আৰু *চিকৰপতি নিকৰপতি* নামৰ ধেমেলীয়া নাটককেইখন তেওঁ লিখি উলিয়াইছিল। এই নাটককেইখনত চৰিত্ৰৰ বিসঙ্গতিমূলক কথা আৰু কাৰ্যৰ দ্বাৰা অস্বাভাৱিক পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি কৰি হাস্যৰসৰ সৃষ্টি কৰিছে। বেজবৰুৱাৰ আন দুখন নাটক ক্ৰমে *গদাধৰ* (১৯১৮) আৰু *ৰৱৰৱৰুৱাৰ বেতাল ষষ্ঠিবিংশতি* (১৯৩২)ত ধেমেলীয়া শ্ৰেণীৰ যদিও আগৰকেই-খনতকৈ কিছু পৃথক। দুৰ্গাপ্ৰসাদ মজিন্দাৰ বৰুৱাৰ *মহৰী* (১৮৯৬) প্ৰসহনৰ এক উল্লেখযোগ্য নিদৰ্শন।লঘু ভাষা পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি কৰি প্ৰহসনখনত হাস্যৰসৰ সৃষ্টি কৰিছে। অৱশ্যে নাটকখনৰ দ্বাৰা তৎকালীন সমাজৰ বাস্তৱ দিশ এটিও প্ৰতিফলিত কৰা হৈছে। *নিগ্ৰো* আৰু *কলিযুগ* বৰুৱাৰ আন দুখন উল্লেখযোগ্য ধেমেলীয়া নাটক। ঊনবিংশ শতিকাৰ ধেমেলীয়া শ্ৰেণীৰ নাটকৰ ভিতৰত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ *গাঁওবুঢ়া* (১৮৯৭) উল্লেখযোগ্য। লঘু সংলাপে হাস্যৰসৰ সৃষ্টি কৰিছে যদিও হাস্যৰস সৃষ্টিক উদ্দেশ্য কৰি তেওঁ নাটকখন লিখা নাছিল। বৃটিছ শাসনৰ আদিছোৱাত সাধাৰণ অবৈতনিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ জীৱনৰ দুৰৱস্থাৰ এক বাস্তৱ চিত্ৰ ৰূপায়ণ কৰাহে নাটকখনৰ মূল উদ্দেশ্য। পৰৱৰ্তী সময়তে তেওঁ *টেটোন তামুলী* (১৯০৮) আৰু ভূত *নে ভ্ৰম* (১৯২৪) নামৰ দুখন ধেমেলীয়া নাটক ৰচনা কৰে যদিও প্ৰহসন হিচাপে দুয়োখন নাটকৰে মূল্য বিশেষ নাই। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, গোহাঞিবৰুৱা আৰু মজিন্দাৰ বৰুৱাই পৰিপুষ্ট কৰি তোলা এই প্ৰহসনৰ ধাৰাটো সুদৃঢ় কৰি তোলাত বিশেষভাৱে ৰৱঙণি আগবঢ়োৱা কেইগৰাকী মান নাট্যকাৰ হ'ল বেণুধৰ ৰাজখোৱা, মিত্ৰদেৱ মহন্ত, সুৰেন্দ্ৰনাথ শইকীয়া, লক্ষ্মীধৰ শৰ্মা, কুমুদ চন্দ্ৰ বৰুৱা, বিনন্দচন্দ্ৰ বৰুৱা, প্ৰবীণ ফুকন ইত্যাদি।

এই সময়ছোৱাত গুণাভিৰাম বৰুৱাই আৰম্ভ কৰা গহীন সামাজিক নাটকৰ ধাৰাটোৱেও ছেগা-চোৰোকাকৈ ভুমুকি নমৰাকৈ থকা নাছিল। এই প্ৰসঙ্গত বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ *সেউতি-কিৰণ* (১৮৯৪), লক্ষ্মীধৰ শৰ্মাৰ *নিৰ্মলা* (১৯২৬), *শৃঙ্খল* (১৯৩১),

হৃদয়ৰ মূল্য (১৯৩৯) অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ *বিশ্বনাট্য* (১৯২১), হৰিচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্যৰ *ৰমণীশক্তি* (১৯৩৫), *কুপুত্ৰ* (১৯৩৮) আদিৰ নাম উল্লেখ কৰিব পাৰি। গহীন সামাজিক নাটক হিচাপে জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ *কাৰেঙৰ লিগিৰী* (১৯৩৭) এই সময়ৰ এখন উল্লেখযোগ্য নাটক। শ্বেইক্সপীয়েৰীয় আৰু ইবছেনীয় ৰীতিৰ সংমিশ্ৰণত মধ্যযুগীয় পটভূমিত পুৰণি আৰু নতুনৰ মাজৰ আদৰ্শৰ সংঘাতক লৈ ৰচনা কৰা এই নাটকখন অসমীয়া নাট্যসাহিত্যৰ এক অপূৰ্ব সংযোজন বুলি ক'ব পাৰি। চৰিত্ৰ সৃষ্টিৰ দক্ষতাৰে ৰচনা কৰা *ৰূপালীম* (১৯৩৬) জ্যোতিপ্ৰসাদৰ আন এখন উল্লেখযোগ্য সামাজিক নাটক।

উল্লিখিত নাটকসমূহৰ উপৰিও পাৰ্বতিপ্ৰসাদ বৰুৱাৰ *সোণৰ সোলেং* (১৯২৯), দীন মেধিৰ *পুনৰ্জন্ম* (১৯২১), কমলেশ্বৰ চলিহাৰ *ধূলি* (১৯৩০) আদি কেইখনমান ৰূপক আৰু প্ৰতীকধৰ্মী নাটকেও জোনাকী যুগৰ সামাজিক নাটকৰ ধাৰাটোৰ বিকাশত অৰিহণা যোগাই গৈছে।

বিংশ শতিকাৰ প্ৰাৰম্ভৰ পৰা অসমীয়া সাহিত্যত পৌৰাণিক আৰু ঐতিহাসিক নাটকৰ ধাৰাবাহিকতা আৰম্ভ হয়। এই সময়ছোৱাত স্বদেশী আন্দোলন আৰু ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদী ভাবধাৰাৰ প্ৰবৰ্তনে লেখকসকলৰ জাতীয় চেতনা জাগ্ৰত কৰে। সেয়েহে পৌৰাণিক কাহিনীৰ নৈতিক আদৰ্শ আৰু ঐতিহাসিক ঘটনাত নিহিত থকা স্বদেশপ্ৰেম, বীৰত্ব আদিৰ যোগেদি জনগণৰ মাজত জাতীয় চেতনা জগাই তুলিবৰ বাবে এই সময়ৰ নাট্যকাৰসকলে পৌৰাণিক আৰু ঐতিহাসিক নাটক ৰচনাত মনোনিৱেশ কৰে।

ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষৰফালে পূৰ্ণকান্ত দেৱশৰ্মাৰ *হৰিশ্চন্দ্ৰ নাটক* (১৮৯৩) আৰু *হৰধনু ভঙ্গ* (১৮৯৩) নাটক ৰচনাৰে পৌৰাণিক নাটকৰ শুভাৰম্ভ হয়। ছয় অঙ্কীয়া এই নাটক দুখনৰ ৰচনা কৌশল পাশ্চাত্য নাটকৰ আৰ্হিতে কৰা হ'লেও সংস্কৃত আৰু অঙ্কীয়া নাটৰ প্ৰভাৱো ইয়াত পৰিলক্ষিত নোহোৱাকৈ থকা নাই।

বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিৰ পৰাহে পৌৰাণিক নাটক ৰচনাৰ লেথাৰি নিছিগা ধাৰাবাহিকতা আৰম্ভ হয়। এই প্ৰসঙ্গত দেৱনাথ বৰদলৈৰ *বৈদেহী বিচ্ছেদ* (১৯০১) দুৰ্গাপ্ৰসাদ মজিন্দাৰ বৰুৱাৰ *গুৰু দক্ষিণা* (১৯০১) বেণুধৰ ৰাজখোৱাৰ *দুৰ্যোধনৰ উৰুভঙ্গ* (১৯০১), *দক্ষযজ্ঞ* (১৯০৮), চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাৰ *মেঘনাদ বধ* (১৯০৮) আদি উল্লেখযোগ্য। এই সময়ছোৱাতে চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাই আধুনিক অসমীয়া পৌৰাণিক নাটকক এটি স্বকীয় আৰু গতিশীল ৰূপ প্ৰদান কৰে। তেওঁৰ *মেঘনাদ বধ*ৰ মূল কাহিনীটো *ৰামায়ণ*ৰ অন্তৰ্গত হ'লেও নাট্যকাৰে কাহিনীভাগ একে নামৰে বাংলা কবি মাইকেল মধুসূদন দত্তৰ মহাকাব্যধৰ্মী কবিতাক ভিত্তি কৰি ৰচনা কৰিছে। পৌৰাণিক নাটক ৰচনাৰে আধুনিক অসমীয়া নাট্যসাহিত্যলৈ চন্দ্ৰধৰ বৰুৱাই আগবঢ়োৱা উল্লেখযোগ্য ৰৱঙণি হ'ল অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দ। ইয়াৰ আগতে ভোলানাথ দাসে *সীতা হৰণ কাব্যত* (১৮৮৮), পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাই *জয়মতী* (১৯০০) নাটত আৰু দেৱনাথ বৰদলৈয়ে *বৈদেহী বিচ্ছেদত* (১৯০১) এইবিধ ছন্দ ব্যৱহাৰ কৰিছিল যদিও তেওঁ অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দক গহীন নাটকৰ

উপযোগী মাধ্যম কৰি গঢ়ি তুলিলে। তেওঁৰ আন দুখন পৌৰাণিক নাটক হ'ল *তিলোত্তমা সম্ভৱ* (১৯২৯) আৰু *ৰাজৰ্ষি* (১৯৩৭)। *ৰামায়ণ* আৰু *মহাভাৰতৰ* কাহিনীৰ আধাৰত ৰচিত দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মাৰ *পাৰ্থ পৰাজয়* (১৯০৯) আৰু *ৰালীবধ* (১৯১২) নাটক দুখনত নাট্যকাৰে কল্পনাৰ সহায়েৰে নাটকীয় পৰিস্থিতি সুন্দৰভাবে বৰ্ণনা কৰিছে। অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ *বেউলা, নন্দ দুলাল, চম্পাৱতী, কুৰুক্ষেত্ৰ, নৰকাসুৰ, ৰুক্মিণীহৰণ, নিৰ্যাতিতা সতী* আদি উল্লেখযোগ্য নাটকেও পৌৰাণিক নাটকৰ ধাৰাটো সৰল কৰি তুলিছে। তেওঁ নাটকৰ পুৰাণ আৰু মহাকাব্যিক চৰিত্ৰবোৰ নতুন যুগৰ নতুন চিন্তাধাৰাতে আকৰ্ষণীয় ৰূপত চিত্ৰিত কৰিছে।

বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিৰ পৰা তৃতীয়, চতুৰ্থ দশকমানলৈ পৌৰাণিক আখ্যানৰ আধাৰত ৰচিত কিছুমান নাটক হ'ল দুৰ্গাপ্ৰসাদ মজিন্দাৰ বৰুৱাৰ *গুৰুদক্ষিণা*, অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীৰ *জয়দ্ৰথ বধ*, ইন্দ্ৰেশ্বৰ বৰঠাকুৰৰ *শ্ৰীবৎস চিন্তা*, কমলানন্দ ভট্টাচাৰ্যৰ *অৱসান*, আনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ *বিসৰ্জন, নল দময়ন্তী*, কামাখ্যানাথ ঠাকুৰৰ *বেউলা, নন্দ দুলাল*, গণেশ চন্দ্ৰ গগৈৰ *শকুনিৰ প্ৰতিশোধ*, বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ *পাৰ্থ সাৰথি*, শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ *পৰীক্ষা*, দুগ্ধনাথ খাউণ্ডৰ *সীতা হৰণ নাট*, থানেশ্বৰ হাজৰিকাৰ *ৰত্নবাহন* ইত্যাদি। পৌৰাণিক কাহিনীসমূহ যথাযথভাৱে ৰূপ দিয়া বাবে উক্ত নাটকসমূহৰ সাহিত্যিক মূল্য বৰ বেছি নাই। অৱশ্যে অসমীয়া মৌলিক নাটকৰ সীমাবদ্ধতা আঁতৰ কৰাত এই নাটকবোৰৰ ঐতিহাসিক ভূমিকা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ।

জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই পৌৰাণিক আখ্যানক নতুন দৃষ্টিভঙ্গীৰে কল্পনা আৰু আৰ্টৰ সমন্বয়ত তথা মঞ্চ নিৰ্দেশনা সন্নিৱিষ্ট কৰি আকৰ্ষণীয় আৰু চমৎকাৰী ৰূপ দান কৰিছে। তেওঁ অসমীয়া নাটকৰ গতানুগতিক ৰীতি পৰিহাৰ কৰি পাশ্চাত্য নাট্যকাৰ ইবছেন, বার্ণার্ড শ্ব' আদিৰ নাটকীয় কলা-কৌশল ব্যৱহাৰ কৰিছে। বিশেষকৈ তেওঁ *শোণিত কুঁৱৰী* নাটকত পৌৰাণিক আখ্যান ভাগক প্ৰাধান্য দিয়াৰ পৰিৱৰ্তে ঊষা-অনিৰুদ্ধৰ প্ৰেমৰ কাহিনীটোৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰি পৌৰাণিক নাটকখনত বাস্তৱতা আৰোপ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। তদুপৰি সঙ্গীত আৰু কাব্যধৰ্মী সংলাপ, থলুৱা গীত আৰু সুৰৰ ব্যৱহাৰৰ দ্বাৰা নাট্যকাহিনী আকৰ্ষণীয় কৰি তোলা হৈছে।

ঐতিহাসিক নাটক জোনাকী যুগৰ উল্লেখযোগ্য সৃষ্টি। বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিতে স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু বঙ্গীয় সাহিত্যত ফুটি উঠা জাতীয় চেতনাৰ দ্বাৰা উদ্বুদ্ধ হৈ ইংৰাজী নাটকৰ অনুকৰণত অসমীয়া নাট্যকাৰ কেইজনমানে ঐতিহাসিক নাটক ৰচনাৰ ধাৰাটো আৰম্ভ কৰে। স্বদেশপ্ৰেমত উদ্বুদ্ধ হৈ ১৯০০ চনত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাই ৰচনা কৰা *জয়মতী* নাটকে বুৰঞ্জীমূলক নাটকৰ পাতনি মেলে। *জয়মতীৰ* দৰে আহোম যুগৰ অসম বুৰঞ্জীৰ ভেটিত ৰচিত তেওঁৰ আন কেইখনমান নাটক হ'ল— *গদাধৰ* (১৯০৭), *সাধনী* (১৯১০) আৰু *লাচিত বৰফুকন* (১৯১৫)। গোহাঞিবৰুৱাৰ দৰে আহোমৰ দিনৰ অসম বুৰঞ্জীৰ কাহিনীৰ আধাৰত ৰচিত লক্ষ্মীনাথ

বেজবৰুৱাই ৰচনা কৰা বুৰঞ্জীমূলক নাটক তিনিখন হ'ল *জয়মতী কুঁৱৰী* (১৯১৫), *বেলিমাৰ* (১৯১৫), *চক্রধ্বজ সিংহ* (১৯১৫)। কৰুণ কাহিনীৰে *জয়মতী কুঁৱৰী* তথা চন্দ্রকান্ত সিংহৰ দিনত আহোম ৰাজ্যৰ অধঃপতনৰ কাহিনীৰে *বেলিমাৰ* নাটক দুখন ট্রেজেডী শ্রেণীৰ। আনহাতে, শৰাইঘাটৰ ৰণত অসমৰ জয় আৰু মোগলৰ পৰাজয়ৰ কাহিনীৰে লিখা *চক্রধ্বজ সিংহ* কমেডী শ্রেণীৰ। তেওঁৰ নাটককেইখনত শ্বেইক্সপীয়েৰৰ নাটকৰ প্রভাৱ আছে। চন্দ্রকান্ত সিংহৰ গজপুৰীয়া, গজপুৰীয়ানী, প্রিয়ৰাম আৰু সিহঁতৰ লগৰীয়া চৰিত্রকেইটা শ্বেইক্সপীয়েৰৰ হেন্ৰী ফোর্ডৰ ফলষ্টাফৰ আৰ্হিত ৰচিত। মানৰ আক্রমণ আৰু আহোম ৰাজত্বৰ পতনৰ কাহিনীৰ আধাৰত ৰচিত এই সময়ৰ দুখন ঐতিহাসিক নাটক হ'ল— নকুল চন্দ্র ভূঞাৰ *বদন বৰফুকন* (১৯২৭) আৰু *চন্দ্রকান্ত সিংহ* (১৯৩১)। বিংশ শতিকাৰ তৃতীয়-চতুর্থ দশকত ইংলেণ্ডৰ Revenge Playৰ দৰে প্রতিশোধপৰায়ণতাক কেন্দ্র কৰি ৰচিত হোৱা কেইখনমান ঐতিহাসিক নাটক হ'ল— দৈৱচন্দ্র তালুকদাৰৰ *বামুণী কোঁৱৰ*, প্রসন্নলাল চৌধুৰীৰ *নীলাম্বৰ*, কমলাকান্ত ভট্টাচার্যৰ *নগা কোঁৱৰ*, আনন্দ চন্দ্র বৰুৱাৰ *কমতা কুঁৱৰী* আদি। বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিৰ পৰা বিশেষকৈ দ্বিতীয়ৰ পৰা চতুর্থ দশকৰ ভিতৰত অসম বুৰঞ্জীৰ বাহিৰত ভাৰতৰ অন্য প্রান্তৰ বুৰঞ্জীৰ সমলৰ আধাৰত ৰচনা কেইখনমান ঐতিহাসিক নাটকেও অসমীয়া ঐতিহাসিক নাটকৰ ধাৰাটো উজ্জ্বল কৰি তুলিছিল। পজিৰুদ্দিন আহমেদৰ 'গুলেনাৰ', অতুলচন্দ্র হাজৰিকাৰ *কনৌজ কুঁৱৰী*, *ছত্রপতি শিৱাজী*ৰ নাম এই প্রসঙ্গত উল্লেখযোগ্য।

এই সময়ছোৱাৰে আন কেইখনমান ঐতিহাসিক নাটক হ'ল ৰাধাকান্ত সন্দিকৈৰ *মূলাগাভৰু* (১৯২৪), শৈলধৰ ৰাজখোৱাৰ *স্বর্গদেউ প্রতাপ সিংহ* (১৯৩২), *বিদ্যাৱতী* (১৯১৮), বিনন্দ চন্দ্র বৰুৱাৰ *শৰাইঘাট* (১৯৩৭), বিপিন চন্দ্র শর্মা বৰুৱাৰ *মেৱাৰ সন্ধ্যা* (১৯৩৭) আদি প্রধান। বেছিভাগ নাট্যকাৰে ঐতিহাসিক যুগৰ উপযুক্ত পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰাত কৃতকার্য হোৱা নাই যদিও বুৰঞ্জীৰ একো একোটি ঘটনা চিত্রিত কৰিবলৈ সমর্থ হৈছে।

অনূদিত নাটক ঃ ইংৰাজী নাটকৰ অধ্যয়ন আৰু ইংৰাজী নাটকৰ আৰ্হিত ৰচিত বঙালী নাটকৰ অভিনয় দর্শনেৰে জোনাকী যুগত কেবাজনো নাট্যকাৰে তেনে নাটক ৰচনা কৰিবলৈ অনুপ্রাণিত হয়। ফলস্বৰূপে নাট্যকাৰসকলে শ্বেইক্সপীয়েৰৰ নাটকৰ আৰ্হিত নাটক ৰচনা কৰাৰ উপৰিও শ্বেইক্সপীয়েৰৰ এলানি নাটক অনুবাদো কৰিছিল। পোন প্রথমে ১৮৮৮ চনত শ্বেইক্সপীয়েৰৰ *কমেডী অৱ এৰ্ৰছ*ৰ অসমীয়া ভাঙনি হিচাপে *ভ্রমৰঙ্গ* নামৰ নাট অনুবাদ কৰাৰ পিছত পৰৱর্তী সময়ত শ্বেইক্সপীয়েৰৰ কেবাখনো নাটক অসমীয়ালৈ ৰূপান্তৰিত কৰা হয়। এই প্রসঙ্গত শ্বেইক্সপীয়েৰৰ *As you like it*ৰ অনূদিত ৰূপ দুর্গেশ্বৰ শর্মাৰ *চন্দ্রাৱলী* (১৯১০), *Mecbeth*ৰ ভাৱানুবাদ ৰূপ দেৱানন্দ ভৱালীৰ *ভীমদর্প* (১৯১৮), *Romeo and Juliet* আৰু *Cymbeline*ৰ অনুবাদ পদ্মধৰ চলিহাৰ *অমৰ লীলা* (১৯২০), অম্বিকাপ্রসাদ গোস্বামীৰ *তাৰা* (১৯৩৫), *Merchant*

of Venice আৰু *King Lear*ৰ অনুবাদ ৰূপে ক্ৰমে অতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ *বণিজ কোঁৱৰ* (১৯৪৬) আৰু *অশ্ৰুতীৰ্থ* (১৯৫০) আদিৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি। আলোচ্যমান যুগত সংস্কৃত নাটককেইখনমানো অসমীয়ালৈ অনূদিত হৈছে। শূদ্ৰকৰ *মৃচ্ছকটিকম্* নাটকৰ অসমীয়া ৰূপান্তৰ *ৰাজনটী* আৰু কালিদাসৰ *অভিজ্ঞান শকুন্তলম্*ৰ অনুবাদ *শকুন্তলা* নাটকৰ নাম এই ক্ষেত্ৰত প্ৰণিধানযোগ্য।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৩ ঃ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া নাটকৰ বিষয়ে এটি আলোচনা প্ৰস্তুত কৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৪.৫.৩ উপন্যাস

অৰুনোদই যুগত *জাত্ৰিকৰ যাত্ৰা*, *ফুলমণি আৰু কৰুণা*, *এলোকেশী বেশ্যাৰ কথা*, *কামিনীকান্ত* আদি জনদিয়েক মিছনেৰীৰ হাতত উপন্যাসৰ লেখীয়া অনূদিত দীঘলীয়া আখ্যান প্ৰকাশ পাইছিল যদিও উৎকট প্ৰচাৰধৰ্মী মনোভাবৰ বাবে এইবোৰে উপন্যাসৰ কলাত্মক সৌন্দৰ্য দান কৰিব পৰা নাই। বাস্তৱ দৃষ্টিভঙ্গীৰে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ *বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱাভাতুৰী* (১৮৬৯)ত ৰচিত হৈছে যদিও তীব্ৰ ব্যঙ্গভৰা সংস্কাৰমূলক মনোভাবৰ বাবে ই প্ৰকৃত উপন্যাসৰ শাৰীত প্ৰতিষ্ঠিত হ'ব পৰা নাই। ইয়াৰ পৰৱৰ্তী কালত ১৮৮০ চনত পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননীয়ে ৰচনা কৰা *সুধর্মাৰ উপাখ্যান*ত প্ৰচাৰধৰ্মী মনোভাব নাই যদিও প্ৰকৃত বাস্তৱবাদৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত হ'ব পৰা নাই বাবে উপন্যাস ৰূপে স্বীকৃতি লাভ কৰিব নোৱাৰিলে। জোনাকী যুগৰ পৰাহে প্ৰকৃত উপন্যাস ৰচনা হ'বলৈ ধৰে। পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰথম ঔপন্যাসিক। মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহৰ পটভূমিত ৰচনা কৰা তেওঁৰ *ভানুমতী* (১৮৯০-৯১) উপন্যাসখনেই আধুনিক অৰ্থত প্ৰথম অসমীয়া উপন্যাস। মানৰ দিনৰ শেষ সময়ছোৱাৰ পটভূমিত ৰচিত *লাহৰী* (১৮৯২) তেওঁৰ দ্বিতীয় উপন্যাস। ইতিহাসক আশ্ৰয় কৰি পূৰ্ণাঙ্গ অসমীয়া উপন্যাসৰ জন্ম দিয়া পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ সময়তে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱায়ো উপন্যাস ৰচনাত হাত দিয়ে। অসম বুৰঞ্জী প্ৰসিদ্ধ *দন্দুৱা দ্ৰোহ*ৰ ভেটিত বেজবৰুৱাই ৰচনা কৰা একমাত্ৰ উপন্যাসখন *পদুম কুঁৱৰী* (১৮৯১)। বুৰঞ্জীৰ ঘটনাৰ সৈতে সূৰ্য্য কুমাৰ আৰু হৰদত্তৰ জীয়ৰী পদুমৰ প্ৰণয় কাহিনী এটি সংযোজনেৰে উপন্যাসখনৰ কাহিনী নিৰ্মাণ কৰা হৈছে। ইতিহাসৰ পটভূমিত উপন্যাস ৰচনা হোৱা বাবে অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যৰ আৰম্ভণিছোৱা ঐতিহাসিক উপন্যাসৰ কাল ৰূপে চিহ্নিত কৰিব পাৰি। গোহাঞিবৰুৱা আৰু বেজবৰুৱাই আৰম্ভ কৰা ঐতিহাসিক উপন্যাসৰ ধাৰাটি পৰিপুষ্ট কৰি তোলে ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে। তেওঁ ৰচনা কৰা উপন্যাসৰ সৰহ সংখ্যকেই আছিল ঐতিহাসিক। সাধাৰণতে গৌৰৱোজ্জ্বল প্ৰাচীন কাহিনীৰ যোগেদি

জাতিৰ প্ৰতি পাঠকক সচেতন কৰি তোলাৰ উদ্দেশ্যেৰে এই সময়ৰ ঔপন্যাসিকে ইতিহাসৰ পটভূমিত উপন্যাস ৰচনা কৰিবলৈ লৈছিল। *জোনাকী*ৰ পৰা দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ আগলৈকে এই সময়ছোৱাত আশাশুধীয়াভাৱে উপন্যাস ৰচনাত হাত দিয়ে ৰজনীকান্ত ৰৱদলৈয়ে। তেওঁৰ উপন্যাসৰাজিৰ মাজেৰেই অসমীয়া উপন্যাসৰ ভেটি সুপ্ৰতিষ্ঠিত হয়। তেওঁ ৰচনা কৰা মুঠ নখন উপন্যাসৰ ভিতৰত এখনেই সামাজিক উপন্যাস। সেইখন হ'ল মিচিং সমাজৰ পটভূমিত ৰচনা কৰা উপন্যাস *মিৰি জীয়ৰী* (১৮৯৫)। তদুপৰি মণিপুৰৰ পৌৰাণিক আখ্যানৰ ভেটিত ৰচনা কৰা তেওঁৰ আন এখন উপন্যাস হ'ল *থম্বা থুইবীৰ সাধু*। এই দুখন উপন্যাসৰ বাহিৰে ৰৱদলৈৰ বাকীকেইখন উপন্যাস বুৰঞ্জীমূলক। অসম বুৰঞ্জীৰ দুৰ্যোগপূৰ্ণ সময় এছোৱাৰ পটভূমিত ৰচনা কৰা *মনোমতী* (১৯০০) ৰৱদলৈৰ প্ৰথম ঐতিহাসিক উপন্যাস। *মনোমতী*ৰ পিছত ৰচনা কৰা কামৰূপৰ হৰদত্ত বীৰদত্তৰ নেতৃত্বত হোৱা *দন্দুৰা দ্ৰোহ* (১৯২৯) আৰু মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহৰ ভেটিত ৰচনা কৰা *ৰাধা-ৰুক্মিণীৰ ৰণ* (১৯২৫) উপন্যাস দুখন ঐতিহাসিক ঘটনাৰ ওপৰত প্ৰধানভাৱে গুৰুত্ব আৰোপ কৰি ৰচনা কৰা ইতিহাসপ্ৰধান উপন্যাস। আনহাতে, *নিৰ্মল ভকত* (১৯২৬), *ৰহদৈ লিগিৰী* (১৯৩০) আৰু *তাম্ৰেশ্বৰী মন্দিৰ* (১৯২৬) এইকেইখন উপন্যাস ঐতিহাসিক ঘটনাৰ পটভূমিত কাল্পনিক কাহিনীৰ ওপৰত প্ৰাধান্য দি ৰচনা কৰা হৈছে। ৰৱদলৈৰ আটাইকেইখন উপন্যাসেই নাৰী চৰিত্ৰপ্ৰধান। তেওঁৰ বেছিভাগ উপন্যাসৰে মূল বিষয় প্ৰেম। স্কট আৰু বঙ্কিম চন্দ্ৰৰ দৰে ৰৱদলৈৰ উপন্যাসতো প্ৰেমমূলক কাহিনীৰ যোগেদি ৰোমান্সৰ ৰস পৰিৱেশন কৰা হৈছে। তেওঁৰ উপন্যাসত প্ৰেম দৈহিক মিলনৰ স্তৰৰ ঊৰ্ধত ভগৱৎ প্ৰেমৰ স্তৰত পৰিণতি লাভ কৰিছে। সহজ-সৰল জীৱন আৰু নৈসৰ্গিক প্ৰকৃতিৰ প্ৰতি থকা প্ৰেমৰ পৰিচয় তেওঁৰ উপন্যাসত দেখিবলৈ পোৱা যায়। তেওঁৰ উপন্যাসৰ চৰিত্ৰবোৰত মানসিক দ্বন্দ্ব ফুটি উঠা নাই; অৱশ্যে সৰু-বৰ সৎ-অসৎ সকলোবোৰ চৰিত্ৰ তেওঁ সহানুভূতিশীল দৃষ্টিৰে অঙ্কন কৰিছে। মানুহৰ মন আধ্যাত্মিকতাৰ প্ৰতি ঢাল খুৱাবৰ বাবে তেওঁ উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল। বিশেষকৈ বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰতি থকা একনিষ্ঠতা, গভীৰ আস্থা আৰু আশাবাদী দৃষ্টিভঙ্গী তেওঁৰ উপন্যাসৰাজিৰ মাজেৰে চিত্ৰিত হৈছে। সেইবাবেই সুবিধা বুজি উপন্যাসৰ মাজত বৈষ্ণৱ ধৰ্ম সম্বন্ধীয় তত্ত্ব ব্যাখ্যা কৰাৰ লগতে শান্তিৰ পথ হিচাপে উপন্যাসৰ নায়ক-নায়িকাক বৈষ্ণৱ ধৰ্মত শৰণ লোৱা দেখুৱাইছে। অৱশ্যে বৈষ্ণৱ ধৰ্মতত্ত্ব সম্বন্ধীয় মাত্ৰাধিক বৰ্ণনাই উপন্যাসৰ কথাবস্তু বিক্ষিপ্ত কৰাৰ লগতে কাহিনীৰ গতিশীলতাত বাধা দিছে। নিৰ্মল ভকত, ৰহদৈ লিগিৰী আদি উপন্যাসত এনে ধৰণৰ ধৰ্মতত্ত্ব সম্বন্ধীয় বৰ্ণনা মাত্ৰাধিক ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। ইতিহাসৰ পুনৰাবৃত্তি কৰাৰ পৰিৱৰ্তে কোনো এটি বিশেষ যুগৰ মানুহৰ জীৱনধাৰাক স্পষ্ট কৰি তুলিব পৰাটোহে ঐতিহাসিক উপন্যাসৰ প্ৰধান কথা। স্কট আৰু বঙ্কিমচন্দ্ৰৰ দৰে ৰৱদলৈয়ে অসমৰ ইতিহাসৰ পটভূমিত পুৰণি অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ ধৰ্ম, ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, উৎসৱ-অনুষ্ঠান, প্ৰেম আদিৰ এখন জীৱন্ত

আৰু স্পষ্ট ছবি উপন্যাসৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত কৰিছে। মুঠতে ঐতিহাসিক পটভূমিত আহোম ৰাজত্বৰ শেষ সময়ছোৱাৰ এটি সামাজিক চিত্ৰ পাঠকক সুন্দৰকৈ বুজাই দি সমাজখন সজীৱ কৰি তোলাই বৰদলৈৰ উপন্যাস ৰচনাৰ প্ৰধান লক্ষ্য আছিল। *মিৰি জীয়ৰী, মনোমতী, ৰহদৈ লিগিৰী* বৰদলৈৰ শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্যিক কৃতি বুলি ক'ব পাৰি। তেওঁৰ *নিৰ্মল* ভকত উপন্যাসখনৰ মূল ঘটনা ইংৰাজ কবি টেনিচনৰ *এনোক আৰ্ডেন*ৰ ৰূপান্তৰ যদিও ইয়াৰ সমস্ত পৰিৱেশ সৃষ্টিত ঔপন্যাসিকৰ স্বকীয়তা পৰিলক্ষিত হয়। মানৰ প্ৰথম আক্ৰমণৰ ভেটিত *ৰঙিলী* আৰু তৃতীয় আক্ৰমণৰ ভেটিত *নিৰ্মল* ভকতৰ কাহিনী নিৰ্মাণ কৰা হৈছে।

বৰদলৈৰ পিছত জোনাকী যুগত একনিষ্ঠভাৱে উপন্যাস ৰচনাত প্ৰবৃত্ত হোৱা লেখক প্ৰায় নাই বুলিয়েই ক'ব পাৰি। অন্যান্য ৰচনাৰ লগতে ঐতিহাসিক আৰু সামাজিক উপন্যাস ৰচনা কৰা এই সময়ৰ এজন ঔপন্যাসিক দণ্ডিনাথ কলিতা। মানৰ তৃতীয় আক্ৰমণৰ সময়ৰ অসমৰ অস্থিৰ অৱস্থাৰ পটভূমিত ৰচিত তেওঁৰ প্ৰথম উপন্যাস *ফুল* (১৯০৮)। তেওঁৰ আন দুখন উপন্যাস *পৰিচয়* আৰু *গণবিপ্লৱে* উপন্যাস হিচাপে সাৰ্থকতা লাভ কৰিব পৰা নাই। *সাধনা* (১৯২৯) আৰু *আৱিষ্কাৰ* (১৯৫১) সামাজিক সমস্যা আৰু দোষ-ত্ৰুটীৰ বিশ্লেষণেৰে ভৰা দুখন উল্লেখযোগ্য উপন্যাস। মহাত্মা গান্ধীৰ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক আন্দোলনে প্ৰভাৱান্বিত কৰা দৈৱচন্দ্ৰ তালুকদাৰৰ উপন্যাসত আদৰ্শবাদ প্ৰচাৰ আৰু সমাজ সংস্কাৰৰ মনোভাৱে উপন্যাসৰ কলাত্মক সৌন্দৰ্যৰ বিকাশ ঘটাব নোৱাৰিলে। *ধুঁৱলী কুঁৱলী, অপূর্ণ, আগ্নেয়গিৰি, বিদ্রোহী, আদর্শ পীঠ, দুনীয়া* আদি আদৰ্শাত্মক আৰু বৰ্ণনামূলক হোৱা বাবে উপন্যাসৰাজিৰ কলাত্মক সৌন্দৰ্যৰ বিকাশ নঘটিল। সমসাময়িক সামাজিক সমস্যা চিত্ৰিত হোৱা নাই বাবে কলাগত দিশত সাৰ্থকতা লাভ কৰিব নোৱাৰিলেও সামাজিক তথা জাতীয় চৈতন্য জাগ্ৰত কৰাত উপন্যাসৰাজিয়ে কিছু পৰিমাণে হ'লেও বৰঙণি আগবঢ়াব পাৰিছে। এওঁলোকৰ পৰৱৰ্তীকালত বিংশ শতিকাৰ চতুৰ্থ দশকৰ ভিতৰত ভালেকেইখন উপন্যাস ৰচনা হৈছিল। সেইসমূহৰ ভিতৰত ঐতিহাসিক পটভূমিত ৰচনা কৰা শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীৰ *পাণিপথ*, হৰি নাৰায়ণ দত্ত বৰুৱাৰ *চিত্ৰ দৰ্শন* আৰু সামাজিক পটভূমিত ৰচনা কৰা শান্তিৰাম দাসৰ *বৈৰাগী*, চিন্তাহৰণ পাটগিৰিৰ *সংসাৰ চিত্ৰ*, দণ্ডিধৰ সোণোৱালৰ *চপলা*, নবীন ভট্টাচাৰ্যৰ *চন্দ্ৰপ্ৰভা*, স্নেহলতা ভট্টাচাৰ্যৰ *বীণা*, দীননাথ শৰ্মাৰ *ঊষা, বেমেজালি* আদি উল্লেখযোগ্য। আলোচ্যমান যুগত কেইখনমান ইংৰাজী উপন্যাস অসমীয়ালৈ অনূদিত হৈছে। তাৰ ভিতৰত লক্ষ্মেশ্বৰ শৰ্মাৰ *মাতৃ* আৰু *পম্পিয়াইৰ প্ৰলয় কাহিনী*, শান্তিৰাম দাসৰ *মিলন মন্দিৰ, ছদ্মৱেশী*, ৰোহিণীকান্ত বৰুৱাৰ *পৰম ক্ষুধা* আদিৰ নাম উল্লেখ কৰিব পাৰি।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৪ঃ ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ উপন্যাসৰাজিৰ এটি চমু বৰ্ণনা দাঙি ধৰক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৪.৫.৪ চুটিগল্প

পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ আৰ্হিত গঢ় লৈ উঠা আধুনিক সাহিত্যৰ জনপ্ৰিয় শাখা চুটিগল্পই *জোনাকীৰ* জৰিয়তে অসমীয়া সাহিত্যত পদাৰ্পণ কৰে। অৰুণোদই যুগত নৈতিক আখ্যান-উপাখ্যান আদি প্ৰকাশিত হ'লেও জোনাকী যুগত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ হাততেই অসমীয়া চুটিগল্পই আত্মপ্ৰকাশ লাভ কৰে। *জোনাকী* আলোচনীত জন্ম পালেও 'আৱাহন'ৰ কালছোৱাতহে চুটিগল্পই আঙ্গিক তথা বিষয়বস্তুৰ ফালৰ পৰা বিস্তৃতি লাভ কৰি উচ্চমান বিশিষ্ট কলা মাধ্যমত পৰিণত হয়।

জোনাকী আৰু *বাঁহী* আলোচনীৰ দ্বাৰা সৰবৰহী কৰি তোলা লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ চুটিগল্পসমূহ *সুৰভি* (১৯০৯), *সাধুকথাৰ কুকি* (১৯১০) আৰু *জোনবিবি* (১৯১৩)ত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। অসমীয়া সমাজখনক বিশ্লেষণ কৰি সমাজখনৰ দোষ-ত্ৰুটীবোৰ আঁতৰ কৰাই তেওঁৰ গল্প ৰচনাৰ প্ৰধান লক্ষ্য আছিল। পশ্চিমীয়া শিক্ষা-দীক্ষাৰে বিদেশী শাসকক অন্ধভাৱে অনুকৰণ কৰা ঊনবিংশ শতিকাৰ ভাঙোনমুখী, অন্তঃসাৰশূন্য, অভিজাত, নিম্ন মধ্যবিত্ত শ্ৰেণী, দুৰ্নীতিপৰায়ণ আমোলা শ্ৰেণী তথা অন্ধ সংস্কাৰেৰে বশীভূত শুচিবায়ুগ্ৰস্ত গাঁৱৰ এচাম নেতাৰে ভৰা সমাজৰ ফোঁপোলা স্বৰূপটো বেজবৰুৱাৰ গল্পত হাস্য-ব্যঙ্গৰ মাজেৰে দাঙি ধৰা হৈছে। 'মলক গুইন গুইন', 'নাঙলু চন্দ্ৰ', 'ভেমপুৰীয়া মৌজাদাৰ', 'ভোকেন্দ্ৰ বৰুৱা', 'জাতিৰামৰ জাত' আদি এই শ্ৰেণীৰ চুটিগল্প। ইয়াৰ বিপৰীতে গাঁৱলীয়া সমাজৰ চৰিত্ৰৰ সৰলতা, অকৃত্ৰিমতা আৰু অমসৃণ বাহ্যিক ৰূপটোও বেজবৰুৱাই অতি নিপুণতাৰে অঙ্কন কৰিছে। অসমীয়া সমাজৰ বাহিৰেও বঙালী আৰু কোল-মুণ্ডা সমাজৰ চৰিত্ৰৰ পটভূমিতো তেওঁ কেবাটাও গল্প ৰচনা কৰি অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটি সৰল কৰি তোলাত অৰিহণা যোগাইছে। 'পুত্ৰবান পিতা', 'কাশিবাসী', 'লাওখোলা' আদি বাংলা সমাজৰ পটভূমিত ৰচনা কৰা বেজবৰুৱাৰ উল্লেখযোগ্য গল্প। *ৰতনমুণ্ডা, কন্যা কোলমুণ্ডা* সমাজৰ পটভূমিত ৰচনা কৰা তেওঁৰ দুটি উল্লেখযোগ্য গল্প। মুঠতে গল্পৰ আখ্যানৰ আকৰ্ষণীয়তা বৃদ্ধিৰ পৰিৱৰ্তে সমসাময়িক সমাজৰ ভিন্ ভিন্ স্তৰৰ সজীৱ আৰু বাস্তৱ চৰিত্ৰবোৰ আকৰ্ষণীয়কৈ প্ৰকাশৰ ওপৰতহে বেজবৰুৱাই অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছিল। বেজবৰুৱাৰ পিছতে অসমীয়া চুটিগল্পৰ বিকাশত অৰিহণা যোগোৱা উল্লেখযোগ্য গল্পকাৰ শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামী। *গল্পাঞ্জলি* (১৯১৪), *ময়না* (১৯২০), *বাজীকৰ* তেওঁৰ গল্প সংগ্ৰহ পুথি। বেজবৰুৱাৰ দৰে ব্যঙ্গ আৰু চতুৰ হাস্যৰসাত্মক দৃষ্টিভঙ্গী নাই যদিও সামাজিক দুই-এটা সমস্যা গৌণভাৱে তেওঁ গল্পত প্ৰতিফলিত নকৰাকৈ থকা নাই। সুখ-দুখ, ভাগৰ, বিপৰ্যয়, দুৰ্বলতা আদি মানৱীয় ভাবানুভূতিৰ চিত্ৰণ তেওঁৰ গল্পৰ মূল কথা। মানুহৰ প্ৰতি থকা সহানুভূতিৰ ভাব তেওঁ গল্পৰ মাজেৰে প্ৰকাশ কৰিছে। গাঁৱলীয়া জীৱনৰ পটভূমিতেই গোস্বামীয়ে গল্প ৰচনা কৰিছে। যৌন সম্বন্ধীয় বিষয়বস্তুও দুই-এটি গল্পত স্থান পাইছে যদিও ইয়ে তেওঁৰ

গল্পক ৰুচিবিহৰ্গিত স্তৰলৈ নমাই অনা নাই। 'সন্ন্যাসিনী', 'ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বুকুত' আদি অসামাজিক প্ৰেমক লৈ ৰচিত। সামাজিক দিশৰ পৰিৱৰ্তে ব্যক্তিৰ শোক-দুখৰ ছবি অঙ্কন কৰাতহে তেওঁ বেছি গুৰুত্ব দিছে। মুঠতে পীড়িত, অৱহেলিতজনৰ প্ৰতি সহানুভূতিৰ মনোভাবেই গোস্বামীৰ বেছিভাগ গল্পৰ মূল বিষয়। গোস্বামীৰ সমসাময়িকভাৱে নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা আৰু লক্ষ্মীনাথ ফুকনেও গল্প ৰচনা কৰি অসমীয়া গল্প-সাহিত্যৰ বিকাশত ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। *চোৰাংচোৰাৰ চ'ৰা*, *জোনোৱালি*, *গল্পৰ শৰাই* নকুল চন্দ্ৰ ভূঞাৰ গল্পসংগ্ৰহৰ পুথি। চুটিগল্পৰ বাবে আৱশ্যকীয় ঘটনাবিন্যাস আৰু ৰসাল বৰ্ণনাৰ পৰিৱৰ্তে গাঁৱলীয়া সমাজৰ পটভূমিত গাঁৱলীয়া পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰাৰ বাবে তেওঁ বেছিভাগ গল্প ৰচনা কৰে। লক্ষ্মীনাথ ফুকনৰ 'মালা', 'ওফাইদাং', 'মৰমৰ মাধুৰি', 'আনন্দে নধৰে হিয়া' আদি গল্প সঞ্চয়নত দুখীয়া নিম্ন মধ্যবিত্ত শ্ৰেণী আৰু ধনী মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ চৰিত্ৰই স্থান পাইছে। তেওঁৰ কেবাটাও গল্পত অভিজাত সম্প্ৰদায়ৰ অন্তঃসাৰশূন্যতা সুন্দৰকৈ প্ৰকাশিত হৈছে। এই সময়ৰে গল্প লেখক দণ্ডিনাথ কলিতাৰ গল্পত সমাজ সংস্কাৰৰ মনোভাব ফুটি উঠিছে। এই প্ৰসঙ্গত তেওঁৰ *সাতসৰী* গল্পসংগ্ৰহ পুথিৰ গল্পকেইটা উল্লেখযোগ্য। সূর্য্য কুমাৰ ভূঞাৰ *পঞ্চমী*ৰ অন্তৰ্ভুক্ত গল্পসমূহত সামাজিক দিশৰ পৰিৱৰ্তে ব্যক্তিগত জীৱনৰ দুখ-যাতনাৰ ছবিহে প্ৰতিফলিত হৈছে। এই গল্পকাৰসকলৰ গল্পই জোনাকী যুগটোক সমৃদ্ধ কৰাৰ লগতে নিজৰ সৃষ্টিৰ মাজেদি সমসাময়িক যুগচিন্তাৰ প্ৰতিফলন ঘটাইছিল।

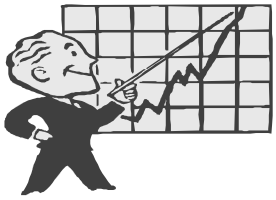
৪.৫.৫ প্ৰবন্ধ আৰু সমালোচনা

আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ এটি বিশেষ শাখা প্ৰবন্ধ সাহিত্য। অৰুণোদই যুগত প্ৰবন্ধ সাহিত্যৰ জন্ম হয় যদিও সেই প্ৰবন্ধ বা গদ্য ৰচনা আছিল বস্তুধৰ্মী আৰু চিন্তামূলক। পৰৱৰ্তী জোনাকী যুগত ৰোমাণ্টিক ভাবধাৰাই গল্প, নাটক, উপন্যাস আদি সাহিত্যৰ সৃষ্টিধৰ্মী দিশক প্ৰসাৰিত কৰে আৰু প্ৰবন্ধ-নিৱন্ধ আদি চিন্তামূলক ৰচনাৰ লগতে ব্যক্তিনিষ্ঠ বা ৰম্য সৰস ৰচনাৰ সৃষ্টিৰে আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ গদ্যৰ ৰূপটো বৈচিত্ৰ্যময় কৰি তোলে। এই জোনাকী যুগতে আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ অন্যান্য দিশৰ লগতে সমালোচনা সাহিত্যয়ো গঢ় লৈ উঠে।

জোনাকী যুগৰ প্ৰবন্ধকাৰৰ ভিতৰত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা অন্যতম। বেজবৰুৱাৰ প্ৰবন্ধৰাজি খুহুতীয়া বা ব্যঙ্গমূলক আৰু চিন্তাশীল এই দুই শ্ৰেণীত আলোচনা কৰিব পাৰি। কৃপাবৰ বৰুৱাক কেন্দ্ৰ কৰি *জোনাকী*, *ঊষা* আৰু *বাঁহী* কাকতত প্ৰকাশিত বেজবৰুৱাৰ প্ৰবন্ধবোৰৰ সংগ্ৰহ *কৃপাবৰ বৰুৱাৰ কাকতৰ টোপোলা*, *কৃপাবৰ বৰুৱাৰ ওভতনি* আৰু *বৰবৰুৱাৰ ভাবৰ বুৰবুৰণি* আৰু *বৰবৰুৱাৰ বুলনি*। কৃপাবৰক লৈ ৰচনা কৰা এই ৰম্য ৰচনাজাতীয় নিৱন্ধাৱলী ব্যঙ্গ, সহানুভূতিসূচক হাস্যৰস, অননুকৰণীয় ৰচনা ভঙ্গী আৰু নিজস্ব দৃষ্টিভঙ্গীৰে পৰিপুষ্ট। ব্যঙ্গ আৰু বক্ৰোক্তিযুক্ত নিভাঁজ হাস্যৰসৰ মাজেৰে বেজবৰুৱাই ইয়াত অসমীয়া জাতীয় চৰিত্ৰৰ আলোচনা কৰিছে। ৰাজনৈতিক, সামাজিক

আৰু ব্যক্তিচিত্ৰ নানা বিষয়ক প্ৰবন্ধ ৰচনা সংগ্ৰহত সন্নিৱিষ্ট হৈছে। মুঠতে বুদ্ধিদীপ্ত মন্তব্য, নিৰ্দোষ হাস্যৰস আৰু স্থানবিশেষে কটু ব্যঙ্গৰ দ্বাৰা বেজবৰুৱাই অসমৰ জাতীয় জীৱনৰ সকলো দিশ উন্মোচিত কৰিছে। বেজবৰুৱাই লিখা গহীন প্ৰবন্ধবোৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম সম্পৰ্কীয়। *উপনিষদ*, *ভাগৱত পুৰাণ* আদি অধ্যয়নৰ দ্বাৰা লাভ কৰা তেওঁৰ আধ্যাত্মিক চিন্তাৰ পৰিচয় পোৱা যায় *ভাগৱত কথা*, *তত্ত্বকথা*, *The Religion of Love and Devotion* আৰু *বাঁহী*ত প্ৰকাশিত *কৃষ্ণকথা* আদিত। বেজবৰুৱাৰ আন এখন সৰু চিন্তামূলক গ্ৰন্থ হ'ল— *কামত কৃতিত্ব লভিবৰ সঙ্কেত*।

বেজবৰুৱাই *শঙ্কৰদেৱ* আৰু *শ্ৰীশঙ্কৰদেৱ আৰু শ্ৰীমাধৱদেৱ* নামৰ গ্ৰন্থ দুখনিৰে অসমীয়া সমালোচনা সাহিত্যৰো পথ প্ৰদৰ্শন কৰিছে। এই গ্ৰন্থত তেওঁ গুৰু দুজনাৰ জীৱন আৰু সাহিত্যৰ সুন্দৰ সমীক্ষা দাঙি ধৰিছে। *ৰুক্মিণীহৰণ* কাব্যৰ আলোচনাও এই প্ৰসঙ্গত উল্লেখযোগ্য। সত্যনাথ বৰাৰ গহীন প্ৰবন্ধৰ সংগ্ৰহ *সাৰথি* আৰু *চিন্তাকলি*। *কেন্দ্ৰ সভা* তেওঁৰ হাস্যৰসাত্মক গদ্য। তদুপৰি বিজ্ঞান বিষয়ক পুথি *সাহিত্যৰ লক্ষণ*, বিশ্লেষণাত্মক *সাহিত্য বিচাৰ*, ব্যাকৰণ পুথি *বহল ব্যাকৰণ* আদিও বৰাৰ উল্লেখযোগ্য গদ্য ৰচনা। বুৰঞ্জীমূলক প্ৰবন্ধৰ লেখক হিচাপে পৰিচিত সূৰ্য্য কুমাৰ ভূঞাই *আহোমৰ দিন*, *বুৰঞ্জীৰ বাণী*, *ৰমণী গাভৰু*, *লাচিত বৰফুকন* আদি অসমীয়া আৰু *Anglo Assamese Relations*, *Lachit Barphukan and his Times* আদি ইংৰাজী ভাষাত ভালেমান বুৰঞ্জীমূলক প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰি জোনাকী যুগৰ গদ্যক সমৃদ্ধিশালী কৰি তুলিছে। বেণুধৰ শৰ্মাৰ বুৰঞ্জীমূলক প্ৰবন্ধবোৰ সন্নিৱিষ্ট কৰি *দূ�ৰবীণ*, *সাতাৱন ছাল*, *কংগ্ৰেছৰ কাঁচিয়লি ৰ'দত*, *আৰ্য্যাৱলী* আদি সংগ্ৰহ পুথি প্ৰকাশ কৰা হৈছে। থলুৱা অসমীয়া শব্দ, ঘৰুৱা ঠাঁচৰ বাক্যাংশ, খণ্ডবাক্য, ফকৰা যোজনা আদি প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা তেওঁ বুৰঞ্জীৰ নিৰস বিষয়বস্তুক সৰস ৰূপ দান কৰিছে। ডিম্বেশ্বৰ নেওগে *আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী*, *অসমীয়া সাহিত্যৰ জিলিকনি*, *নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী* আদি উল্লেখযোগ্য সাহিত্যৰ সমালোচনামূলক পুথি ৰচনাৰে জোনাকী যুগৰ সমালোচনা সাহিত্যক উজ্জ্বল ৰূপ দিছে। ৰাজমোহন নাথ, সৰ্বেশ্বৰ কটকী, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, কনকলাল বৰুৱা আদিয়ে প্ৰত্নতত্ত্বমূলক প্ৰবন্ধ ৰচনাৰে অসমীয়া প্ৰবন্ধ সাহিত্য চহকী কৰি তোলে। নীলমণি ফুকন, অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী, জ্ঞাননাথ বৰা আদিয়ে ৰাজনৈতিক, সামাজিক সাহিত্য আদি বিষয়ক প্ৰবন্ধলেখাৰে জোনাকী যুগৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্য বিকাশৰ পথত লৈ গৈছে। বেজবৰুৱাই বাট কাটি যোৱা ব্যক্তিনিষ্ঠ, ৰসাল প্ৰবন্ধক চহকী কৰি থোৱা জোনাকী যুগৰ কেইগৰাকীমান প্ৰবন্ধকাৰ হ'ল— হলিৰাম ডেকা, দণ্ডিনাথ কলিতা (আত্মানন্দ), মহেশ চন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী (কুমাৰ মধুসূদন), ৰাজমোহন নাথ (পীতাম্বৰ ৰাজমেধি), শুক্লেশ্বৰ বৰা (চিকা চোৰাংচোৱা) আদি উল্লেখযোগ্য।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৫ ঃ আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত জোনাকী যুগৰ প্রবন্ধ সাহিত্যৰ বৰঙণি সম্পর্কে এটি আলোচনা প্রস্তুত কৰক।
(১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

৪.৬ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্য

- ব্যক্তিস্বাতন্ত্র্য প্রকাশৰ বাহক গীতিকবিতাৰ সৃষ্টি জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ এটা প্রধান বৈশিষ্ট্য। পাশ্চাত্যৰ ৰোমাণ্টিক প্রভাৱে অসমীয়া কাব্যৰ পূর্বৰ বিষয়বস্তু আৰু কলা-কৌশলৰ পৰিৱর্তন সাধন কৰে। অৰুণোদই যুগতে গীতিকবিতাৰ জন্ম হৈছিল যদিও সূক্ষ্ম অনুভূতিৰ ৰূপায়ণ, সহজ-সৰল ভাষাৰ প্রয়োগ তথা ছন্দৰ ন-ন পৰীক্ষা-নিৰীক্ষাৰে গীতিকবিতাৰ বিশেষত্ববোৰ জোনাকী যুগৰ কবিতাতহে পৰিলক্ষিত হয়।
- প্রকৃতি, প্রণয়, দেশপ্রেম, অতীন্দ্রিয়বাদ, জাতীয় চেতনা, অতীতৰ প্রতি শ্রদ্ধা, সৰল চহা জীৱনৰ প্রতি সহানুভূতি, কল্পনা, মানৱপ্রেম আদি ভিন্ ভিন্ ভাব-অনুভূতি প্রকাশৰ দ্বাৰা কাব্য ৰচনা আলোচ্যমান যুগৰ বিশেষত্ব।
- ইংৰাজী সাহিত্যৰ আদর্শত চতুর্দশপদী কবিতা বা ছনেট, বেলাড বা কাহিনী গীত, ব্যঙ্গ কবিতা, বর্ণনাত্মক দীর্ঘ কাব্য আদি ভিন্ ভিন্ কাব্যিক ৰূপৰ সৃষ্টি।
- কবিতাত পদ, দুলড়ী, লেচাৰী আদি পুৰণি ছন্দৰ উপৰিও ন-ন ছন্দৰ প্রয়োগ ন-ন ভাবে পর্ব, পর্বাঙ্গ, চৰণ, যতি স্থাপন কৰি ছন্দৰ বৈচিত্র্য সম্পাদন, নতুন শব্দ, চিত্র আৰু উপমাৰ প্রয়োগ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ লক্ষণীয় বৈশিষ্ট্য।
- ইংৰাজী নাটকৰ আদর্শৰে ট্রেজেডী, কমেডী, মেলোড্রামা, ফার্চ জাতীয় নাটক ৰচনাৰ প্রচেষ্টা।
- পাশ্চাত্যৰ আর্হি আৰু জাতীয় চেতনাৰে উদ্বুদ্ধ হৈ দেশৰ ঐতিহ্য আৰু শৌর্য-বীর্য বিমণ্ডিত অতীতৰ গৌৰৱময় কাহিনীৰ আধাৰত ঐতিহাসিক নাটক আৰু উপন্যাসৰ অভ্যুদ্বয়।
- সামাজিক দোষ-ত্রুটীৰ প্রতি লক্ষ্য ৰাখি প্রহসন বা ধেমেলীয়া শ্রেণীৰ নাটক ৰচনাৰ প্রয়াস।
- সংস্কাৰকামী মনোভাবে সৃষ্টি কৰা সামাজিক উপন্যাসৰ সৃষ্টি।
- পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ আদর্শেৰে অসমীয়া সাহিত্যত আধুনিক সাহিত্যৰ জনপ্রিয় বিভাগ চুটিগল্পৰ অভ্যুদ্বয়। বিশেষকৈ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু শৰৎ চন্দ্র গোস্বামীৰ হাতত গ্রাম্য জীৱনভিত্তিক চুটিগল্পৰ প্রৱর্তন তথা *আৰাহনৰ* সময়ত চুটিগল্পৰ আঙ্গিক আৰু প্রকাশভঙ্গীৰ পৰিৱর্তন আলোচ্যমান যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বিশেষ বৈশিষ্ট্য।

- তথ্যগধুৰ চিন্তামূলক বস্তুনিষ্ঠ গহীন প্ৰবন্ধ আৰু ব্যক্তিনিষ্ঠ ৰসাল প্ৰবন্ধ বা ৰম্যৰচনাৰ উদ্ভৱ তথা সমালোচনা সাহিত্যৰ সৃষ্টি।

৪.৭ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- অসমীয়া সাহিত্যত ৰোমাণ্টিক যুগৰ সূচনা কৰা *জোনাকী* কাকতক কেন্দ্ৰ কৰি সৃষ্টি হোৱা সাহিত্যিক আন্দোলনে ঊনবিংশ শতিকাৰ ইংলেণ্ডৰ ৰোমাণ্টিক ভাবাদৰ্শক আদৰি আনি অসমীয়া সাহিত্যক ন ৰূপত সজাই আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ভেটি কটকটীয়া কৰি তুলিলে।
- জোনাকী যুগটো মূলতঃ কাব্যিক। জোনাকী যুগত পাশ্চাত্য প্ৰভাৱ আৰু বাংলা সাহিত্যৰ আদৰ্শ গ্ৰহণৰ ফলত অসমীয়া কাব্যৰ পূৰ্বৰ বিষয়বস্তু আৰু কলা-কৌশল পৰিৱৰ্তন ঘটি অসমীয়া কাব্যসাহিত্যত নৱন্যাসৰ সূচনা হয়। ফলস্বৰূপে ব্যক্তি স্বাতন্ত্ৰ্য প্ৰকাশৰ মাধ্যম গীতিকবিতা, আখ্যানমূলক কবিতা বা বেলাড, ছনেট বা চতুৰ্দশপদী কবিতা, দীঘলীয়া বৰ্ণনাত্মক কাব্য, ব্যঙ্গ কবিতা, শোক কবিতা আদি বিভিন্ন কাব্যিক ৰূপৰ বিকাশ ঘটি অসমীয়া সাহিত্য পৰিপুষ্ট হৈ উঠে। তদুপৰি ন-ন ছন্দৰ প্ৰয়োগে অসমীয়া কবিতাক বৈচিত্ৰ্যময় কৰি তোলে।
- কল্পনা আৰু ভাব প্ৰৱণতা, ব্যক্তিসত্তাৰ প্ৰাধান্য, প্ৰকৃতি প্ৰীতি, প্ৰেম, দেশপ্ৰেম, অতীত প্ৰীতি, অতীন্দ্ৰিয়বাদ, সাধাৰণ প্ৰাণী বা পদাৰ্থৰ প্ৰতি উদাৰ মনোভাব আদি ৰোমাণ্টিক সাহিত্যৰ লক্ষণসমূহ কবিতাৰ উপৰিও উপন্যাস-গল্প আদিতো কম-বেছি পৰিমাণে পৰিলক্ষিত হয়।
- প্ৰাচীন নাটকৰ কলা-কৌশল বিসৰ্জন দি পাশ্চাত্য নাটক আৰু সেই নাটকৰ আৰ্হিত ৰচিত বঙালী নাটকৰ অভিনয়ৰ দ্বাৰা অনুপ্ৰাণিত হৈ বিভিন্ন আধুনিক নাটক ৰচনা হ'বলৈ ধৰে জোনাকী যুগৰ পৰা। বিশেষকৈ ট্ৰেজেডী, কমেডী, মেলোড্ৰামা, ফাৰ্চ আদি পাশ্চাত্য নাটকৰ আৰ্হিত অসমীয়াতো এনে ধৰণৰ নাটকৰ সৃষ্টি হ'বলৈ ধৰে। তদুপৰি এক বা একাধিক অঙ্ক গৰ্ভাঙ্ক আৰু দৃশ্যবিভাজন, একোক্তি, স্বগতোক্তি, ফ্লেচ বেক আদি নাটকীয় কলা-কৌশলৰ ক্ষেত্ৰতো পাশ্চাত্য নাটকৰ আৰ্হি গ্ৰহণ কৰা হয়। জোনাকী যুগত পৌৰাণিক শাস্ত্ৰৰ উপৰিও ইতিহাস আৰু সামাজিক সমস্যাৰ পৰাও বিষয় নিৰ্বাচন কৰা হয়।
- স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু বঙ্গীয় সাহিত্যৰ ঐতিহাসিক নাটকত ফুটি উঠা জাতীয় চেতনাৰ দ্বাৰা উদ্বুদ্ধ হৈ জোনাকী যুগৰ নাট্যকাৰসকলে অতীত বুৰঞ্জীৰ গৌৰৱোজ্জ্বল কাহিনীৰ আধাৰত ৰচনা কৰা ঐতিহাসিক নাটকে আধুনিক অসমীয়া নাটকৰ বিকাশত অৰিহণা যোগালে।
- জোনাকী যুগৰ পৰাই প্ৰকৃত অৰ্থত উপন্যাস ৰচনা হ'বলৈ ধৰে। পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ *ভানুমতী, লাহৰী* আৰু লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ *পদুম কুঁৱৰী* উপন্যাসৰ দ্বাৰাই অসমীয়া উপন্যাসৰ ভেটিটো প্ৰতিষ্ঠিত হয়। এই সময়ছোৱাত ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে একনিষ্ঠতাৰে

উপন্যাস ৰচনা কৰি অসমীয়া উপন্যাসৰ ভেটিটো সুদৃঢ় কৰি তোলে। জোনাকী যুগৰ আদিভাগত ঐতিহাসিক আৰু শেষ ভাগত সামাজিক উপন্যাসে বিকাশ লাভ কৰে।

- *জোনাকী*ৰ দ্বাৰা আধুনিক সাহিত্যৰ জনপ্রিয় শাখা চুটিগল্পক লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই অসমীয়া সাহিত্যলৈ আদৰি আনে। জোনাকী যুগত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু শৰৎ চন্দ্র গোস্বামীয়ে গ্রাম্য জীৱনৰ আধাৰিত চুটিগল্পৰ প্রৱর্তন কৰে। *আৰাহন*ৰ সময়ত আঙ্গিক আৰু প্রকাশভঙ্গীৰ ক্ষেত্রত অসমীয়া চুটিগল্পৰ পৰিৱর্তন হোৱা পৰিলক্ষিত হয়।
- জোনাকী যুগত চিন্তামূলক বস্তুনিষ্ঠ গহীন প্রবন্ধৰ লগতে ব্যক্তিনিষ্ঠ ৰসাল প্রবন্ধৰ সৃষ্টি আৰু প্রসাৰে আধুনিক অসমীয়া গদ্যশৈলীক বৈচিত্র্যময় ৰূপ দান কৰাত বিশেষ ভূমিকা গ্রহণ কৰিছে। ৰম্যৰচনা সৃষ্টি আৰু প্রসাৰণত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই মুখ্য ভূমিকা গ্রহণ কৰিছিল।

৪.৮ অধিক জানিবলৈ

১) গোস্বামী, অশোক কুমাৰ; দেৱগোস্বামী, ৰঞ্জিৎ কুমাৰ (সম্পা.) (২০১৫) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী* (পঞ্চম খণ্ড); গুৱাহাটী ঃ আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা-কলা-সংস্কৃতি সংস্থা।

২) গোস্বামী, যতীন্দ্রনাথ (১৯৬১) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ চমু বুৰঞ্জী;* গুৱাহাটী ঃ নিউ বুক ষ্টল।

৩) নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৬২) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা*; গুৱাহাটী।

৪) ভৱালী, শৈলেন (১৯৯২) ঃ *আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাস*; গুৱাহাটী ঃ চন্দ্র প্রকাশ।

৫) শর্মা, সত্যেন্দ্রনাথ (১৯৮১) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত*; গুৱাহাটী ঃ সৌমাৰ প্রিণ্টিং এণ্ড পাব্লিছিং কোঃ।

৬) শর্মা, হেমন্ত কুমাৰ (২০১৫) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যত দৃষ্টিপাত*; গুৱাহাটী ঃ বীণা লাইব্রেৰী

৭) শর্মা দলৈ, হৰিনাথ (২০০৫) ঃ *অসমীয়া সাহিত্যৰ পূর্ণ ইতিহাস*; নলবাৰী ঃ পদ্মপ্রিয়া লাইব্রেৰী।

৪.৯ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)

১নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অসমীয়া কবিতাত ৰোমাণ্টিকতাৰ সূচনা, গীতিকবিতাৰ অন্তর্ভুক্ত বিভিন্ন কাব্যিক ৰূপৰ প্রকাশ... ...প্রকৃতি, প্রেম, দেশপ্রেম, অতীত প্রীতি, অতীন্দ্রিয়বাদ আদিৰ সুৰ ধ্বনিত হোৱা কবিসকলৰ কবিতাৰ বিশ্লেষণ দাঙি ধৰিব লাগিব।

২নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী, পদ্মধৰ চলিহা, উমেশ চন্দ্র চৌধাৰী, জ্যোতিপ্রসাদ আগৰৱালা, প্রসন্নলাল চৌধুৰী, বিনন্দ বৰুৱা, অতুলচন্দ্র হাজৰিকা, ডিম্বেশ্বৰ নেওগ... ...আদিৰ কবিতাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব লাগিব।

৩নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ আধুনিক নাটকৰ উৎপত্তি... ...প্ৰহসন... ...ঐতিহাসিক, পৌৰাণিক আৰু অনূদিত নাটকৰ বিষয়ে লিখিব লাগিব।

৪নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ সামাজিক আৰু বুৰঞ্জীমূলক নাটকৰ পৰিচয়ৰ লগতে তেওঁৰ উপন্যাসৰাজিৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ দাঙি ধৰিব লাগিব।

৫নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, সত্যনাথ বৰা, সূর্য্য কুমাৰ ভূঞা, বেণুধৰ শৰ্মা, ৰাজমোহন নাথ, সৰ্বেশ্বৰ কটকী, নীলমণি ফুকন, অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰী, জ্ঞাননাথ বৰা, হলিৰাম ডেকা, দণ্ডিনাথ কলিতা... ...আদিৰ প্ৰবন্ধৰ বিষয়ে আলোচনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগিব।

৪.১০ আৰ্হি প্ৰশ্ন

প্ৰশ্ন ১ ঃ আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ পটভূমি নিৰূপণ কৰি এটি প্ৰবন্ধ যুগুত কৰক।

প্ৰশ্ন ২ ঃ *জোনাকী* আলোচনীৰ উদ্ভৱ প্ৰসঙ্গৰ লগতে অসমীয়া সাহিত্যৰ বিকাশলৈ *জোনাকী*ৰ অৱদান সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ৩ ঃ জোনাকী যুগৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ বৈশিষ্ট্যৰাজি আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ৪ ঃ চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ কাব্য প্ৰতিভা বিচাৰ কৰক।

প্ৰশ্ন ৫ ঃ ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ আৰু বিংশ শতিকাৰ আদি ভাগত ৰচিত প্ৰহসন বা ধেমেলীয়া নাটকৰ নাট্যকাৰসকলৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখক।

প্ৰশ্ন ৬ ঃ জোনাকী যুগৰ ঐতিহাসিক নাটকৰ বিষয়ে এটি আলোচনা প্ৰস্তুত কৰক।

প্ৰশ্ন ৭ ঃ দণ্ডিনাথ কলিতা আৰু দৈৱচন্দ্ৰ তালুকদাৰকে ধৰি বিংশ শতিকাৰ চতুৰ্থ দশকলৈ ঔপন্যাসিকসকলৰ বিষয়ে এটি চমু প্ৰবন্ধ যুগুত কৰক।

প্ৰশ্ন ৮ ঃ লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ চুটিগল্প সম্বন্ধে এটি আলোচনা আগবঢ়াওক।

প্ৰশ্ন ৯ ঃ শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামীকে ধৰি জোনাকী যুগৰ অন্যান্য গল্পকাৰসকলৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰক।

প্ৰশ্ন ১০ ঃ 'লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা জোনাকী যুগৰ শ্ৰেষ্ঠ প্ৰবন্ধ লেখক।'— আলোচনা কৰক।

*** ***** ***